

MAİ VE SİYAH ROMANI ÜZERİNE BİR SÖZLÜK DENEMESİ

PROF. DR. MEHMET KANAR *

Öz

Halid Ziya Uşaklıgil (1865-1945)'in *Mai ve Siyah* romanı 1901, 1914-15 yıllarında kitap olarak yayımlanmıştı. Dilinin ağırlığından dolayı okuyucudan gelen genel istek üzerine 1938 yılında yazar romanın özüne dokunmadığını belirterek sadeleştirilmiş yeni baskısını yapmıştı. Ayrıntı yayınlarından çıkan *Mai ve Siyah* neşrimde romanın dilciler için bir kelime hazinesi hükmünde olduğunu belirtmiştim. Bu çalışmayı yapmaktan maksadım, *Mai ve Siyah* romanında bulunan ve bugün anlaşılması güç olan sözcüklerin, sözcük öbeklerinin, tamlamaların bir listesinin çıkarılması, bundan sonra yayımlanacak Osmanlı Türkçesi sözlüklerine yeni ana ve ara maddelerin kazandırılması, yazarın türettiği ve devrinde yaygın olan ama Farsçada pek kullanım imkânı bulmayan birçok kelime ve masdarın karşılaştırmalı dil çalışması yapacaklara malzeme oluşturmasıdır.

Anahtar Kelimeler: Halid Ziya Uşaklıgil, *Mai ve Siyah*.

ABSTRACT

Halid Ziya Ushakligil (1865-1945)'s *Mai and Black* novel was published as a book in 1901, 1914-15. In 1938, after a general request from the reader due to the linguist's enthusiasm, the author made a simplified new print by stating that he did not touch the essence of the novel. *Mai and Black*, who appeared in the "Ayrıntı" publication, stated that the novel as a vocabulary for the linguists. The main purpose of doing this work is to make the list of the words, phrases in the *Mai and Black* novels which are difficult

* PROF. DR. MEHMET KANAR, TC Yeditepe Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, Öğretim Üyesi, (İstanbul Üniversitesi Fars Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı Emekli Öğretim Üyesi), email: mehmet.kanar@yeditepe.edu.tr; profkanar@gmail.com

to understand today, to introduce a list of the definitions, to acquire new main and intermediate materials to be published in later Ottoman Turkish dictionaries, many words and masks create material for comparative language work.

Keywords: Halid Ziya Uşaklıgil, *Mai and Siyah*.

چکیده

رمان *مائی و سیاه*، اثر خالد ضیاء اوشاکلیگیل (۱۸۶۵-۱۹۴۵) در سال های ۱۹۰۱، ۱۹۱۵-۱۹۱۴ به صورت کتاب منتشر شده بود. به دلیل سخت بودن زبان رمان و با توجه به درخواست های خوانندگان کتاب در سال ۱۹۳۸ بدون دخالت در اصل موضوع، با زبان ساده تری به چاپ جدید رسید. در نسخه ای که کتاب *مائی و سیاه* از انتشارات "آیرینتی" داشت رمان را برای زبانشناسان در حکم گنجینه ای از کلمات دانسته و این موضوع را در آن نشر مشخص کرده بودم. هدفم از این کار استخراج فهرستی از تمامی لغات و ریشه کلماتی بوده که فهم آن برای مخاطب دشوار بوده و معادل سازی آن با اصطلاحات ترکی معاصر می باشد. نویسنده از کلمات و مصادر فارسی بهره جسته است که شاید در زمان خویش کاربرد داشته اند و این نیز برای استفاده زبان شناسان موضوعیت خواهد داشت.

کلید واژه ها: خالد ضیاء اوشاکلیگیل، *مائی و سیاه*.

Halid Ziya Uşaklıgil (1865-1945)'in *Mai ve Siyah* romanı 1896-7 yılında tefrika edilmiş (musavver/resimli baskı, Âlem Matbaası, İstanbul), kitap haline getirilerek 1901, 1914-15 (Muhtar Halit Kütüphanesi, Matbaa-yı Hayriye ve Şürekâsı) yıllarında kitap olarak yayımlanmıştı. Dilinin ağırlığından dolayı okuyucudan gelen genel istek üzerine 1938 yılında yazar romanın özüne dokunmadığını belirterek sadeleştirilmiş yeni baskısını yapmıştı.

Ayrıntı Yayınları arasında çıkan *Mai ve Siyah* romanı yayınlamda tefrikadan sonraki ilk baskıyı asıl nüsha olarak kullanmıştım. Bunun sebebi, yazarın romanı sadeleştirdiği nüsha ile asıl nüsha arasında büyük farkların olmasıydı. Ayrıntı yayınlarından çıkan *Mai ve Siyah* neşrimin "Çevirmenin Notu" adlı sayfasında (s. 8) romanın dilciler için bir kelime hazinesi hükmünde olduğunu belirtmişim. (Birinci basım: Kasım 2017, ISBN 978-605-314-235-5, Sertifika no: 10704)

Bu yayında Ayrıntı Yayınları eserin orijinal baskısında bulunan resimleri de yayınına eklemiş, adeta eserin yeniden ihya edilmesini sağlamıştı. Bugün anlaşılmayan kelimelerin, tamlamaların günümüzdeki karşılığını köşeli parantez içinde italik olarak vermiştim. Değerli eleştirmen Ömer Türkeş, kitabın başındaki değerlendirme yazısında roman kahramanını “züppe tipi”, hatta edebiyatımızın ilk “tutunama-yan”ı olarak değerlendirilmiş, hatta Ahmet Mithat’ın “dekadanları” olarak tavsif etmişti.

Klasik Türk Edebiyatının Batılı standartlara göre ilk romanı *Aşk-ı Memnu* olmakla birlikte, Batı tarzında ilk romanı *Mai ve Siyah* kabul edilmektedir. Halid Ziya bu eserinde geniş ölçüde ruh tahlillerine yer verirken bir anlamda eski edebiyatın inşa geleneğinden, yine Batı edebiyatının etkisinde kalarak betimlemelerde mümkün olduğu kadar Osmanlı Türkçesinin olanaklarından faydalanmış, romanında yer yer şiirsel bir dile yer vermişti.

Eserin kitap haline geldiği yıllarda romanı anlayabilecek kesimin sayısı elbette sınırlıydı. Zaten romanın muhatabı da geniş halk yığınları yerine, belirli eğitim seviyesine ulaşmış kesimlerdi. Divan Edebiyatı’nda da şairin muhatabı yine belirli eğitim seviyesine ulaşmış kimselerdi. Ancak, zaman içinde şartların değişmesi dolayısıyla yazar bu eserinde lüzumdan fazla dili zorladığını düşünerek eserinin sadeleştirilmesi cihetine gitmişti.

Bu çalışmayı yapmaktan maksadım, Halid Ziya’nın *Mai ve Siyah* romanında [Başta yapılmış bir hatalı okumanın sonucu olarak, Mai yerine bence Mavi denilmesi daha doğrudur] bulunan ve bugün anlaşılması güç olan sözcüklerin, sözcük öbeklerinin, tamlamaların bir listesinin çıkarılması, bundan sonra yayımlanacak Osmanlı Türkçesi sözlüklerine yeni ana ve ara maddelerin kazandırılması, yazarın türettiği ve devrinde yaygın olan ama Farsçada pek kullanım imkânı bulmayan “handerîz, handenâk, hasretkâr, nâmûskârâne, yâdiş, pîş-i güzergâh, sûzişkâr, rezmkâr, intizârkerde olmak, âmîzişkârâne, istimdâdkârâne, bûsişkâr” gibi birçok kelime ve masdarın karşılaştırmalı dil çalışması yapacaklara malzeme oluşturmasıdır.

Aynı husus Tevfik Fikret’in *Rûbabı- Şikeste*’si ile bu şairle aynı dönemde yaşayanların eserlerinde kullandıkları kelime ve tamlamalar için de geçerlidir.

Tanzimat, Servet-i Fünun ile Türkiye Cumhuriyeti'nin ilk yıllarında eser veren bütün şairlerin, yazarların eserlerinin taranarak bir liste oluşturulması, bundan sonra hazırlanacak sözlüklerde yeni ana ve ara maddelere yer verilmesi gerekmektedir.

آتش کین ateş-i kin: kin ateşi.
 آتش نوازشکار ateş-i nüvazişkâr: okşayıcı ateş.
 آتشدار ateşdar: ateşli.
 آثار تخریب âsâr-ı tahrîb: tahrip izleri.
 آثار کین âsâr-ı kin: kin izleri.
 آثار محبت âsâr-ı muhabbet: düşmanlık izleri.
 آثار مهارت و تدبیر âsâr-ı maharet ve tedbir: maharet ve tedbir eserleri.
 آثار نادره حیات âsâr-ı nadire-yi hayat: nadir hayat eserleri.
 آرامش وهم عدم ârâmiş-i vehm-i adem: yokluk düşüncesi dinginliği.
 آرزوی اطلاع arzu-yi ittila: bilgi alma arzusu.
 آرزوی شدید arzu-yi şedîd: şiddetli arzu.
 آرزوی مجبر arzu-yi mücbir: zorlayıcı arzu.
 آزاده سحاب azade-yi sehâb: bulutlardan uzak.
 آسودگیء حس âsûdegî-yi his: duygu rahatlığı.
 آسودگی بزم عدم âsûdegî-yi bezm-i adem: yokluk meclisinin dinginliği.
 آشنای حسیات aşina-yi hissiyat: duygulara aşina.
 آشیان سعادت aşıyan-ı saadet: saadet yuvası.

آشیان سکون و سعادت aşıyan-ı sükun ve saadet: sakinlik ve mutluluk yuvası.
 آشیانه استراحت âşiyâne-yi istirahat: dinlenme yuvası.
 آغوش به آغوشوصال âgûş be âgûşi- visâl: vuslatla kucak kucağa.
 آغوش تسلیت âgûş-i tesliyet: teselli kucağı.
 آغوش تنهائی âgûş-i tenhâî: yalnızlık kucağı.
 آغوش خضارت âgûş-i hazaret: yeşil kucak.
 آغوش سکون âgûş-i sükun: sakinlik kucağı.
 آغوش سیاه âgûş-i siyah: siyah kucak.
 آغوش غشی آور âgûş-i gaşyâver: kendinden geçirtici kucak.
 آغوش منور âgûş-i münevver: aydınlık kucak.
 آغوش نازپرور âgûş-i nâzperver: nazlı kucak.
 آغوش نازکتر âgûş-i nâzikter: nazik kucak.
 آلام درون âlâm-ı derûn: gönül elemeleri.
 آلام قلب âlâm-ı kalb: kalp elemeleri.
 آماجگاه ممات âmâcgâh-ı memât: ölüm hedefi.
 آماجگاه سناحات âmâcgâh-ı sânihât: olayların hedefi.

اربعه آمال amâl-i erbaa: dört işlem.
 استقبال آمال âmâl-i istikbal: gelecek-
 teki emeller.
 حیات آمال âmâl-i hayat: hayat emel-
 leri.
 آمال خیالات âmâl-i hayalat: hayallerin
 emeli.
 جویانه آمال منفعت âmâl-i menfaat-
 cûyane: çıkarıcı emeller.
 منقرضه آمال âmâl-ı münkarıza: çök-
 müş emeller.
 آن بختیاری ân-ı bahtiyarî: bahtiyarlık
 anı.
 حسودان آوازہ âvâze-yi hasûdân: kıs-
 kançların sesi.
 تأثر آه ah-ı teessür: üzüntü ahı.
 آهسته رو âhesterev: yavaş seyreden.
 آهنگ تاور âheng-i tavr: tavırdaki
 ahenk.
 آهنگ سینہ چاک âheng-i sîneçâk: göğ-
 sü yarılmış ahenk.
 آهنگ صاف âheng-i saf: saf ahenk.
 آهنگ منتظم aheng-i muntazam: dü-
 zenli ahenk.
 آهنگ وزن âheng-i vezn: veznin
 ahengi.
 آهنگ هم آواز aheng-i hemavaz: aynı
 sesli ahenk.
 آیینہ خولیا âyîne-yi hülya: hayal ay-
 nası.
 ایتدار ایتماک ibtidar etmek: girişmek.

ایتسام تسلیت ibtisam-ı tesliyet: teselli
 gülücüğü.
 ابدالکارانه ibzâlkârane: bol bol.
 ابر پیران ebr-i perran: uçan bulut.
 ابر تابان ebr-i tâban: parlak bulut.
 ابر چاکیده سینہ ebr-i çâkîdesîne: göğsü
 parçalanmış bulut.
 ابر نوپیدای بهار ebr-i nevpeydâ-yı ba-
 har: baharın yeni belirmiş bulutu.
 ابعاد بی نہایه eb'âd-ı bînihaye: sonsuz
 boyutlar.
 ابن العصر ibnûlasr: asrın çocuğu.
 ابيضیت بکارت ebyaziyet-i bekâret: be-
 karet beyazlığı.
 اتحاد آرا ittihad-ı ârâ: oy birliği.
 اتخاذ قرار ایتماک ittihaz-ı karar etmek:
 karar vermek.
 اتساع ایتماک ittisâ etmek: genişlemek.
 اثر اعتیاد eser-i itiyâd: alışkanlık eseri.
 اثر بدیع eser-i bedî': orijinal eser.
 اثر معهود eser-i ma'hûd: malum eser.
 اثر ملال eser-i melâl: melal izi.
 اثر ناخوش eser-i nâhoş: hoş gitmeyen
 etki.
 اثر ناخوشنودی eser-i nâhoşnudî: hoş-
 nutsuzluk eseri.
 اثنای تصادم esnâ-yı tesâdüm: çarpışma
 ânı.
 ائیر بدیعیّت esîr-i bedîiyet: orijinal
 hava.

اثير طيار esîr-i tayyâr: uçucu buğu.
 اثير متكائف esîr-i mütekâsif: younlaşan buğu.
 اجتماع اولنمق ictimâ olunmak: toplanılmak.
 اجمال احوال icmâl-i ahvâl: durum özeti.
 احوال سياسيه icmal-i ahval-i siyasiye: siyasi durum özeti.
 اجمال ايتمك icmal etmek: özetlemek.
 احوالات حسابيه icmâlât-ı hesabiye: hesap özeti.
 مترددانه احتراز ihtirâz-ı mütereddî-dane: tereddütlü çekinme.
 احترازاً ihtirâzen: kaçınarak.
 اعلان عشق ihtiyac-ı ilan-ı aşk: aşkını ilan etme ihtiyacı.
 سر توديع ihtiyac-ı tevdi-i sır: sır verme ihtiyacı.
 زخمداى ihtiyac-ı zahmdârî: yaralı ihtiyaç.
 فرياد ihtiyac-ı feryad: feryat etme ihtiyacı.
 قوى ihtiyac-ı kavî: güçlü ihtiyaç.
 مطالعه ihtiyâc-ı mütâlâa: okuma ihtiyacı.
 احوال فردانيت ايتمك ihrâz-ı ferdaniyet etmek: birincilik kazanmak.
 احوال ahzân-ı elvân: renklerin hüznü.

ايتمك احساس كين ihsas-ı kin etmek: kin hissettirmek.
 احوال ايتمك ihzâr etmek: hazırlamak.
 اشتہار اخترپاره ahterpare-yi iştihar: şöhretin yıldız parçası.
 ايتمك اختفا ihtifa etmek: gizlenmek.
 شديداختلاج ihtilac-ı şedîd: şiddetli çarpınma.
 عصبية اختلاجات ihtilacat-ı asabiyye: sinirsel çarpınmalar.
 ايتمك اختلاس ihtilâs etmek: çalmak.
 ايتمك اخذ ثار ahz-ı sâr etmek: intikam almak.
 اخطار مخصوص ihtar-ı mahsus: özel uyarı.
 اخطارات ihtârat: hatırlatmalar.
 ايتمك اخلال ihlâl etmek: bozmak.
 ادای استخفافکارانه edâ-yı istihfâkârane: küçümseyen eda.
 ادای صاف eda-yı saf: saf eda.
 ادای غم آگین edâ-yı gamâgîn: gamlı eda.
 ادای لاقيدانه eda-yı lâkaydane: umutsuzca eda.
 ادای مأیوسانه edâ-yı me'yûsane: umutsuzca eda.
 ادای متکاسلانه edâ-yı mütekâsilâne: tembelce eda.
 ادای متکبرانه eda-yı mütekebbirane: kibirlili eda.

محزونانه ادای edâ-yı mahzûnane: hü-zünlü eda.
 مریضانه ادای eda-yı marizane: hasta eda.
 معروف ادای eda-yı maruf: bilinen eda.
 ماتمگیر ادای eda-yı melul ve matemgîr: melül ve matemli eda.
 محتضر ادای edâ-yı melül ve muhtazır: melül ve can çekişen eda.
 ملولانه ادای edâ-yı melûlane: hüzünlü, melül eda.
 وحشی ادای eda-yı vahşi: vahşi eda.
 ادبیات عتیقه edebiyât-ı atîka: eski edebiyat.
 ادعای انتساب ایدمک iddiâ-yı intisab: etmek: intisap iddiasında bulunmak.
 ادعای حق iddia-yı hak: hak iddiası.
 ادوار غیر موقوته edvar-ı gayr-ı mevku'te: belirli olmayan devirler.
 ادای تحاشی eza-yı tehaşî: korku eziyeti.
 ادای تحمل گداز eza-yı tahammülgüdaz: dayanılmaz acı.
 ادای درون ezâyı derun: yürek eziyeti.
 ادای عظیم eza-yı azim: büyük eziyet.
 ادای وجدان ezâ-yı vicdan: vicdan eziyeti.
 ارباب تعرض erbab-ı taarruz: saldırganlar, saldırganlar.

ارباب مصالح erbab-ı mesalih: çalışanlar.
 ارتسام ایدمک irtisâm etmek: resimlenmek.
 ارتسام ایدمک irtisam etmek: şekillenmek.
 ارتعاشات هراس irtiâşat-ı hiras: korku titremeleri.
 ازاله ایدمک izâle etmek: yok etmek, gidermek.
 ازدحام اشتغالات izdiham-ı işğalat: meşguliyetler izdihamı.
 ازدحامگاه izdihamgâh: izdiham alanı.
 ازمنه متوسطه ezmîne-yi mutavassıta: ortaçağ.
 ازهار برکت ezhâr-ı bekâret: bekaret çiçekleri.
 ازهار بلاغت ezhâr-ı belâgat: belagat çiçekleri.
 ازهار خولیا ezhar-ı hülya: hayal çiçekleri.
 ازهار سعادت ezhâr-ı saadet: saadet çiçekleri.
 ازهار فرسوده آمال ezhar-ı fersûde-yi âmâl: emellerin soluk çiçekleri.
 اساس خفیف esâs-ı hafif: hafif esas.
 استبعاد ایدمک istib'âd etmek: uzak görmek.
 استحصال امل istihsal-i emel: emelin gerçekleşmesi.
 استخفافکارانه istihfakârâne: küçümseyerek.

منطقيه استدلالات istidlalat-ı mantıkiye:
mantıklı çıkarımlar.

بخش استراحت istirahatbahş: dinlendi-
rici.

وجدان استراحت vicdan: vic-
dan dinginliği.

استشمام ایتمک istişmam etmek: anlam
çıkarmak, anlam çıkarmak.

استشهاد ایتمک istişhad etmek: tanık
getirmek.

استعاره اولنمق istiâre olunmak: ödünç
alınmak.

استعجال ایتمک isticâl etmek: acele et-
mek.

استعجال مخصوص isti'câl-i mahsus: özel
acele.

استعداد عاشقانه istidad-ı aşıkane: aşı-
kane istidat.

استفسار ایتمک istıfsar etmek: sormak.

استفسار مطالعه ایتمک istıfsar-ı mütalaa:
etmek: görüş sormak.

استفسار کارانه istıfsarkârane: soru sorar-
casına.

استقبالاً istikbalen: gelecekte.

استقراض عقد ایتمک istikraz akdetmek:
borçlanmak.

استقصاله اوغرامق istiskale uğramak:
adamdan sayılmamak.

استکرا اولنمق istikrâ olunmak: kiralan-
mak.

استکنانه حال ایتمک istiknâh-ı hal etmek:
durumun aslını anlamak istemek.

استکنانه مرض ایتمک istiknâh-ı maraz et-
mek: hastalığı anlamak.

استمداد ایدلکم istimdad edilmek: yar-
dım istenmek.

استمداد کارانه istimdadkârane: yardım
istercesine.

استنکاف بیتابانه istinkâf-ı bîtâbane: hal-
sizce çekilme.

استهزاکار istihzakâr: alaycı.

استهزای مغرورانه istihza-yı mağrurane:
mağrur hayal.

اسرار لیلال esrar-ı leyal: gecelerin sır-
ları.

اسرار خانه esrârhâne: sırlar evi.

اسراف نوهوسانه isrâf-ı nevhevesane:
yeni hevesli savurganlık.

اسکات iskât: susturmak.

اسکات ایتمک iskât etmek: susturmak.

اسیر خولیا esir-i hülya: hayal esiri.

اشتغال اولنمق iştigâl olunmak: ilgilenil-
mek, uğraşılmak.

اشتغال ایتمک iştigâl etmek: ilgilenmek,
çalışmak.

اشتغالات ادبیه iştigalat-ı edebiye: edebi
uğraşılar.

اشتهار ایتمک iştihâr etmek: ünlenmek.

اشتیاق جانسوز iştiyâk-ı cansûz: can ya-
kan arzu.

مرام ایتمک ifade-yi meram etmek: meramını anlatmak.
 افتراق ایتمک iftirak etmek: ayrılmak.
 لعلین افسر efser-i la'lîn: lalden yapılmış taç.
 حقیقت ایتمک ifşâyı hakikat etmek: gerçeği ifşa etmek.
 باعد افق ufk-i baîd: uzak ufuk.
 بی انتهای سیاه ufk-i bîintihâ-yı siyah: sonsuz siyah ufuk.
 خیال افق ziyâdâr-i hayal: hayalin ışıklı ufku.
 مشمس افق ufk-i müşemmes: güneşli ufuk.
 نازکتر شعر ufk-i nâzikter-i şî'r: şiiirin daha nazik ufku.
 خلق افکار efkâr-ı halk: halkın düşünceleri.
 مخصوصه افکار efkâr-ı mahsusa: özel düşünceler.
 افهام ایتمک ifham etmek: anlatmak.
 دعوا اقامه ikame-yi dava: dava açma.
 اقتدار تفکر iktidar-ı tefekkür: düşünme gücü.
 قطب علیین aktâb-ı illiyyîn: yücelikler.
 اکتفا ایتمک iktifa etmek: yetinmek.
 اکثریت اوزره ekseriyet üzere: çoğunlukla.
 اكمال ایتمک ikmâl etmek: tamamlamak, bitirmek.

اكمال نواقص ikmâl-i nevakıs: eksikliklerin tamamlanması.
 البسة رسمیه elbise-yi resmiye: üniforma.
 التماع ضیا iltimâ-ı ziyâ: ışık parlaması.
 التیام ناپذیر iltiyamnâpezir: iyileşmez.
 السنه مختلفه elsine-yi muhtelif: çeşitli diller.
 الواح رقاصه elvâh-ı rakkâse: danseden tablolar.
 الواح ساکنه حیات elvâh-ı sakite-yi hayat: hayatın sessiz tabloları.
 الواح مختلفه مدھشه elvah-ı muhtelif-e-yi müdhişe: çeşitli müthiş tablolar.
 الوان متبسمه elvan-ı mütebessime: gülümseyen renkler.
 الوان مختلفه elvân-ı muhtelif: çeşitli renkler.
 امارات سابقه emârat-ı sabıka: geçmişte kalmış belirtiler.
 امارات محبت emârât-ı muhabbet: sevgi belirtileri.
 اماره استهزا emare-yi istihza: alay belirtisi.
 اماره ترویج emare-yi tervec: destek belirtisi.
 امتزاج الوان imtizâc-ı elvan: renk karışımı, renklerin uyuşması.
 امتزاج ایتمک imtizac etmek: birleşmek.
 امتزاج طبیعی imtizâc-ı tabii: doğal imtizaç.

امر حاکمانه emr-i hâkimane: hakimane emir.
 امکان امتدادی قدر imkân-ı imtidâdî kadr: göz alabildiğine.
 امل اشتہار emel-i iştiâr: meşhur olma emeli.
 امل اشتہار emel-i iştiâr: şöhret emeli.
 امل روح پرور emel-i ruhperver: ruh besleyici emel.
 امنیت استقبال emniyet-i istikbal: gelecek güvencesi.
 امنیت کسب ایتمک emniyet kesbetmek: emin olmak.
 امواج انوار emvac-ı envar: nur dalgaları.
 امواج حریر emvâc-ı harîr: ipek dalgaları.
 امواج خروشان emvâc-ı hurûşân: coşkun dalgalar, azgın dalgalar.
 امواج سیاه emvâc-ı siyah: siyah dalgaları.
 امواج موسیقی emvâc-ı mûsikî: musiki dalgaları.
 امواج نغمات emvâc-ı nagamât: nağme dalgaları.
 امور جاریه umûr-i cariyeh: günlük işler.
 امور مالیه umûr-i mâliye: mali işler.
 امید اخذ ثار ümid-i ahz-ı sâr: intikam alma umudu.
 امید اشتہار ümîd-i iştiâr: şöhret umudu.

امید تازه ümîd-i taze: taze umut.
 امید تحقق ümid-i tahakkuk: gerçekleşme umudu.
 امید منکسر ümid-i münkesir: kırık umut.
 امید موفقیات ümid-i muvaffakiyat: başarı umudu.
 امید نجات ümid-i necat: kurtuluş umudu.
 امینانه emînane: emince.
 انانیت معنویه enâniyet-i maneviyeh: manevi benlik.
 انتظار ایتمک intizâr etmek: beklemek.
 انتظار تحقق intizâr-ı tahakkuk: gerçekleşmeyi bekleme.
 انتظار کرده سی اولمق intizârkerdesi olmak: bir şeyi beklemek.
 انتظاراً intizâren: bekleyerek.
 انتظام مخصوص intizâm-ı mahsus: özel düzen.
 انتظام نگه نواز intizam-ı nigehnüvaz: gözleri okşayan düzen.
 انتقادات intikadat: eleştiriler.
 انتقاش ایتمک intikaş etmek: belirlemek.
 انجلا ایتمک incila etmek: parlamak.
 انجلای امید incilâ-yı ümîd: umut parıltısı.
 انجلای تبسم incila-yı tebessüm: gülümseme parıltısı.

شعشعه انجلاى incila-yı şa'saa: göste-
rişli parıltı.

فجر انجلاى incilâ-yı fecr: tanyeri par-
laklığı.

انجماد ایتمک incimâd etmek: donmak.

انحصار ادبیات عثمانیه inhisâr-ı edebiyât-ı
Osmaniye: Osmanlı edebiyatı te-
keli.

انحنای بی نهایی inhinâ-yı bînihaye: son-
suz eğri.

اندیشه احتیاج endîşe-yi ihtiyâc: ihtiyaç
düşüncesi.

اندیشه مزعج endîşe-yi müz'ic: rahatsız
edici düşünce.

اندیشه معیشت endîşe-yi maîşet: geçim
düşüncesi.

انسال بشر ensâl-i beşer: kuşaklar.

انشراح درون inşirâh-ı derûn: ferah-
lama.

انطراق ایتمک intrâk etmek: patlamak.

انطراق مدهش intrak-ı müdhiş: müthiş
patlama.

انطفأ ایتمک intıfa etmek: sönmek.

انطفأ پذیر اولمق intıfapezir olmak: sön-
mek.

انطفأنا پذیر intıfanâpezir: sönmez.

انعطاف ایتمک in'itaf etmek: dönmek.

انعكاس ایتمک in'ikâs etmek: yansımak.

انفجار ایتمک inficâr etmek: patlamak.

انفلاق انوار infilâk-ı envâr: ışık patla-
ması.

انقاض افکار enkaz-ı efkâr: düşünce yı-
kıntıları.

انقاض آمال enkaz-ı âmâl: emeller en-
kazı.

انقاض شکسته سموات enkâz-ı şikeste-yi
semâvat: göklerin kırık enkazı.

انقاض نشاید enkaz-ı neşayid: neşidele-
rin enkazı.

انقراض حیات inkıraz-ı hayat: hayat çö-
küştü.

انقسام ایتمک inkisam etmek: paylaşılmak.

انقطاع ایتمک inkıtâ etmek: kesilmek.

انوار بهیجه envâr-ı behîce: sevinç nur-
ları.

انوار سما envâr-ı sema: gökyüzü nur-
ları.

انیس آمال enîs-i âmâl: emellerin can
dostu.

انیس قلب enîs-i kalb: kalp dostu.

انین احتضار enîn-i ihtizar: can çekişme
iniltisi.

انین اضطراب enîn-i ıztırab: ızdırap inil-
tisi.

انین ساکت enîn-i sâkit: sessiz inilti.

انین شکایت enîn-i şikayet: şikayet inil-
tisi.

انین مقهوریت enîn-i makhûriyet: kah-
rolmuşluk iniltisi.

انين موسيقى enîn-i mûsikî: musiki iniltisi.

اواخر ايام حيات evâhir-i eyyam-ı hayat: hayatın son günleri.

اوراق evrak-ı devair: dairelerin evrakı.

ريگ evlâd-ı deryâ-yı rîg: kum denizinin çocukları.

اوهام حسيات evham-ı hissiyat: his kuruntuları.

اهتزاز ايتمك ihtizâz etmek: titreşmek.

اهتزاز تأثر ihtizâz-ı teessür: üzüntü titresemi.

اهتزاز تبسم ihtizâz-ı tebessüm: tebessüm titreyişi.

اهتزاز نفس ihtizaz-ı nefes: nefes titreyişi.

اهميت خارق العاده ehemmiyet-i harikulade: olağanüstü önem.

اهميت عظيمه ehemmiyet-i azîme: büyük önem.

اهوال مظلمه ehvâl-ı muzlime: karanlık heyulalar.

اهوال مهتزّه ehvâl-ı mühtezze: titreşen heyulalar.

ايام مسعوده eyyâm-ı mesûde: mutlu günler.

ايراد سوال îrâd-ı sual: soru sorma.

ايضاح نکته ايتمك izah-ı nükte etmek: esprî açıklamak.

ايضاحات اوليه izahat-ı evveliye: ilk açıklamalar.

ايقاع ايتمك îkâ etmek: çıkarmak.

ايتلاف اولنمق itilaf olunmak: alışılmak.

باب فتوت bâb-ı fütüvvet: fütüvvet kapısı, cömertlik kapısı.

بار آلام bâr-ı âlâm: elemeler yükü.

بار ثقیل bâr-ı sakil: ağır yük.

بار ثقیل تزینات bâr-ı sakîl-i tezyinat: süslemelerin ağır yükü.

بار کلفت bâr-ı külfet: külfet yükü.

باران الماس bârân-ı elmas: elmas yağmuru.

باران آتش رنگ bârân-ı ateşrenk: ateş rengi yağmur.

باران درّ سیاه bârân-ı dürr-i siyah: siyah inci yağmuru.

بارد bârid: soğuk.

بازار اشترا bâzâr-ı iştira: satın alma pazarı.

بازار معاشقات bâzâr-ı muâşakat: aşk pazarı.

بازیچه آمال bâzîçe-yi âmâl: emeller oyuncağı.

بازیچه اشعه bâzîçe-yi eşî'a: ışık oyuncağı.

بازیچه هوس bâzîçe-yi heves: heves oyuncağı.

بالالتزام bililtizam: kasten.

بالای نگاه bâlâ-yı nigâh: bakışların üzeri.

بالین پرستانه bâlînperestane: yastığına düşkünçesine.

بحر پرخروش bahr-i pürhurûş: coşkun deniz.

بحر سکون پرور bahr-i sükûnperver: sakinleşmiş deniz.

بخار سکر buhâr-ı sekr: sarhoşluk buharı.

بخار سکر شعر buhar-ı sekr-i şî'r: şiirin sarhoşluk buharı.

بخار مستی buhâr-ı mestî: sarhoşluk buharı.

بختیارانه bahtiyarane: mutlulukla.

بخش اهمیت ایتمک bahş-ı ehemmiyet etmek: önem vermek.

بخش حیات ایتمک bahş-ı hayat etmek: hayat vermek.

بدایع اشعار bedâyi'-i eş'âr: şiirin yenilikleri.

بدایع آثار bedâyi'-i âsâr: orijinal eserler.

بدئاً bed'en: başlayarak.

بذل ائنیه bezl-i esniye: övgüde bulunma.

بر تقریب ber takrib: sürekli.

بربادیء حیات berbâdi-yi hayat: hayatın berbatlığı.

برق آسا berkâsâ: şimşek gibi.

برق جنت berk-i cinnet: cinnet yıldırımını.

برکان عرفان bürkân-ı irfan: irfan yanardağı.

برکان متفسفر bürkân-ı mütefesfir: fosforlu yanardağ.

برکانچہ سوزان bürkânçe-yi suzan: küçük yanardağ.

برهان قطعی burhân-ı kat'î: kesin kanıt.

بزم الفت bezm-i ülfet: dostluk meclisi.

بزم وصال bezm-i visal: vuslat meclisi.

بزمگاہ ارواح bezmgâh-ı ervah: ruhlar meclisi.

بقایای تبخرات bekaya-yı tebahhurat: buharlaşka kalıntıları.

بقایای تفرعات bekaya-yı teferruat: diğer ayrıntılar.

بقایای ضیا bekâyâ-yı ziya: ışık kalıntıları.

بقایای ظلام bekâyâ-yı zalâm: karanlık artıkları.

بقایای ملال bekâya-yı melal: melalin geri kalanları.

بقیة الفت bakiyye-yi ülfet: dostluk kalıntısı.

بقیة جمله bakiyye-yi cümle: cümlenin devamı.

بقیة حکایه bakiyye-yi hikâye: hikayenin devamı.

بقیة خمار bakiyye-yi humâr: mahmurluk kalıntısı.

باقیة ضیا bakiyye-yi ziya: ışık kalıntısı.
 باقیة لرزش حیات bakiyye-yi lerziş-i hayat: hayat kalıntısı titreme.
 بکا انگیز bukâengiz: ağlatıcı.
 بکای مرحمت bukâ-yı merhamet: merhamet ağlaması.
 بکای مسخون bukâ-yı meshûn: hararetli ağlayış.
 بلا امضا bilâimzâ: imzasız.
 بلا تعیین bilâtayin: rastgele.
 بلافتور bilâfütur: fütursuzca.
 بلیغ beliğ: belagatlı.
 بوسش روح bûsiş-i ruh: ruh öpüşmesi.
 بوسش عاشقانه bûsiş-i aşıkane: aşıkane öpücük.
 بوسه بیتاب وصال bûse-yi bîtab-ı visal: kavuşmanın bitkin busesi.
 بوسه جانگداز bûse-yi cangüdaz: can eriten öpücük.
 بوسه شغف bûse-yi şagaf: sevinç busesi.
 بوسه شمس bûse-yi şems: güneşin busesi.
 بوسه عشق bûse-yi aşk: aşk öpücüğü.
 بوسه نومیدی bûse-yi nevmîdî: umutsuzluk busesi.
 بوی ازهار bûy-i ezhar: çiçek kokuları.
 بوی امید bûy-i ümid: umut kokusu.
 بوی تراب bûy-i türâb: toprak kokusu.

بوی حزن bûy-i hüzn: hüznün kokusu.
 بوی راحت bûy-i rahat: rahatlık kokusu.
 بوی صحرا bûy-i sahra: kır kokusu.
 بوی صحراوی bûy-i sahrâvî: sahra kokusu.
 بوی مصیبت bûy-i musibet: musibet kokusu.
 بهای حیات beha-yı hayat: hayat pahası.
 بهای مساعی baha-yı mesai: çalışma ücreti.
 بهای معیشت behâ-yı maîşet: geçim değeri.
 بهت تأثر büht-i teessür: üzüntü şaşkınlığı.
 بی ادبانه bîedebane: edepsizce.
 بی اشتها bîiştihâ: iştahsız.
 بی آهنگ bîâhenk: ahenksiz.
 بی پایانیا کائنات bîpâyâni-yi kâinat: evrenin sonsunzuluğu.
 بی روح bîrûh: ruhsuz.
 بی شائیه bîşaiibe: lekesiz.
 بی صبرانه bîsabrane: sabırsızlıkla.
 بی قیدانه bîkaydane: kayıtsızca.
 بی وزن bîvezn: vezinsiz.
 بیابان بی نهایی beyâbân-ı bînihâye: engin çöl.
 بیان رأی ایدلمک beyân-ı re'y etmek: görüş bildirmek.

beyan-ı mütalaa: görüş bildirme.
 beyt-i hazîn: hüznü beyit.
 bîâtâb-ı darabat kalmaq: darbelerle halsiz düşmek.
 bîzâr olmak: usanmak.
 pâ-yî firaş: ayak ucu.
 pürihtizâz: titrek.
 pürihtizaz: titrek; titreyerek.
 perdebîrunluk: edepsizlik.
 perdecû-yî karar olmak: karar perdesini aramak.
 perde-yî ye's: umutsuzluk perdesi.
 perestîş etmek: tapmak; aşırı derecede sevmek.
 perestû-yî mecruh: yaralı kırlangıç.
 perestîde-yî kalb: kalbin sevgilisi.
 pürsurur: sevinçli.
 pürgûluk: gevezelik.
 pervaz-ı çâlâk: kıvrak uçuş.
 pervaz-ı sübhan: ilahi uçuş.
 pervâz-ı nigâh-ı emel: emel bakışının uçuşu.
 perî-yî iştihar: şöhret perisi.

perî-yî dehâ: deha perisi.
 perîşanfikir: dağınık düşünceli.
 perîşânî: dağınıklık.
 perîşânî-yî efkâr: düşüncü dağınıklığı.
 perîşânî-yî hal: hal perişanlığı.
 perîşânî-yî dikkat: dikkat dağınıklığı.
 perîşânî-yî dimağ: beyin dağınıklığı.
 perîşânî-yî melûl: melallî perişanlık.
 pençe-yî adalet: adaletin pençesi.
 pençe-yî kavî: güçlü pençe.
 pençe-yî kahr: kahır pençesi.
 piyâle-yî telhî-yî hayat: hayatın acı kadehi.
 peyam-ı aşıkane: aşk mesajı.
 peyrev etmek: peşine takmak.
 pîş-i güzergâh: yol üstü.
 pîş-i nigâh: göz önü.
 peyk-i münevver: aydınlık uydu.
 tâbiş-i müşemmes: güneşli parıltı.

تأثر صمیمی teessür-i samîmî:samimi
üzüntü.
تأثر عمیق teessür-i amîk: derin
üzüntü.
تأثریاب اولمق teessüryâb olmak: etki-
lenmek.
تأثیر مضحک tesîr-i mudhik: komik
etki.
تأثیر ناخوش tesîr-i nâhoş: hoş olmayan
etki.
تأثیرات خارجیه tesîrât-ı hâriciye: dış te-
sirler.
تأثیرات محیطه tesîrât-ı muhite: orta-
mın etkileri.
تأخر ایتمک teehhür etmek: gecikmek.
تأذیء حس teezzi-yi his: duygu ızdı-
rabı.
تاریخ ادبیات tarih-i edebiyat: edebiyat
tarihi.
تاریخ مختصر عشق tarih-i muhtasar-ı
aşk: aşkın kısa tarihi.
تازگیء حیات tâzegî-yi hayat: hayat ta-
zeliği.
تازیانهء ابتصار tâziyane-yi ibtisar: uyanış
kamçısı.
تأسیس مناسبت ایتمک tesis-i münasebet
etmek: ilişki kurmak.
تامینات قویة محبت teminat-ı kaviyye-yi
muhabbet: güçlü muhabbet temi-
natı.
تامینات محبت teminat-ı muhabbet:
sevgi güvencesi.

تأویلات tevîlat: teviller.
تأویلات مساعده tevîlat-ı müsaide: uy-
gun teviller.
تباعد ایتمک tebâud etmek: uzaklaş-
mak.
تبخیر ایتمک tebahhur etmek: buharlaş-
mak.
تبدیل اوزان tebeddül-i evzan: vezinle-
rin değışmesi.
تبدیل هم آهنگ معنا tebeddül-i
hemâheng-i mana: mananın
ahenkli değışimi.
تبدیل اشتغال اولنمق tebdîl-i iştigâl olun-
mak: uğraşı değıştirilmek.
تبدیل ایتمک tebdîl etmek: değıştir-
mek.
تبدیل بحث ایتمک tebdil-i bahs etmek:
konuyu değıştirmek.
تبدیل طور ایتمک tebdîl-i tavır etmek:
tavır değıştirmek.
تبدیل مسلک tebdîl-i meslek: meslek
değıştirme.
تبدیل مسلک ایتدیرمک tebdîl-i meslek et-
tirmek: duruşunu değıştirmek.
تبدیل وضعیت ایتمک tebdil-i vaziyet et-
mek: durumunu değıştirmek.
تبریک آمیز tebrikâmiz: tebrik içeren.
تبریکات tebrikat: tebrikler.
تبسم استخفاف tebessüm-i istihfâf kü-
çümseyici gülümseme.

تيسم استرحام tebessüm-i istirham: istirham gülümsemesi.

تيسم استهزا tebessüm-i istihza: alay gülümsemesi.

تيسم تسين tebessüm-i tahsîn: beğeni gülümsemesi.

تيسم ساری tebessüm-i sârî: bulaşıcı gülümseme.

تيسم معنيدار tebessüm-i manîdar: manalı gülümseme.

تجاوزات جدال جويانه tecavüzat-ı cidalcûyane: mücadeleci tecavüzler.

تجاوزات خصمانه tecavüzat-ı hasmane: dümanca saldırılar.

تجدد لسان teceddüd-i lisan: dil yeniliği.

تجدید ایتمک tecdid etmek: yenilemek.

تجدید مقاوله tecdîd-i mukâvele: sözleşmeyi yenileme.

تجرد نفس tecerrüd-i nefis: kendinden soyutlanma.

تجمع ایتمک tecemmü etmek: toplamak.

تجویز اولنمق tecvîz olunmak: uygun görülme.

تحاشی ایتمک tehâşî etmek: korkmak.

تحت احتمالده taht-ı ihtimalde: ihtimal dahilinde.

تحت الصفر tahtessıfır: sıfırın altında.

تحسسات ذاتیه tahassüsât-ı zatiye: kişisel duygular.

تحفة جنان tuhfe-yi cinan: cennet hediyesi.

تحفة شمس tuhfe-yi şems: güneşin hediyesi.

تحقیرات tahkîrat: hakaretler.

تحکیم ایتمک tahkim etmek: sağlamlaştırmak.

تحیر ایتمک tahayyür etmek: şaşır- mak.

تخطر ایتمک tahattur etmek: anımsamak, hatırlamak.

تخطر ماضی tahattur-i mazi: geçmiş hatırlama.

تخطرات tahatturat: hatırlananlar.

تخفف ایتمک tahaffüf etmek: hafifletmek.

تخم دها tohm-i dehâ: dahilik tohumu.

تخم ایلیمک tahammür eylemek: mayalanmak.

تدارک اسباب tedarik-i esbab: sebepleri hazırlama.

تدقیق مسئله ایتمک tedkik-i mesele etmek: meseleyi incelemek.

تدور tedevvür: yuvarlaklık.

تذکره tezkire: not.

تبریکات ترانه ترانه terane-yi tebrikat: kutlama teraneleri.

تربة آمال türbe-yi âmâl: emeller türbesi.

türbe-yi sakit: sessiz türbe.
 tertîb-i makul: makul düzen.
 tercüman-ı fasih: fasih dilli tercüman.
 tereddüd-i hükm: hükümdeki tereddüt.
 tereddüd-i mübtediyâne: acemice tereddüt.
 teressüm etmek: belirlemek.
 tersîm ettirmek: yazdırmak.
 tersîm etmek: şekil vermek, oluşturmak.
 tereşşuh etmek: sızmak.
 tereşşühat-ı miknatısiye: manyetik sızıntılar.
 tereffü etmek: yükselmek.
 terfîk olunmak: katılmak, işlek ettirilmek.
 terfîk etmek: katmak, eşlik ettirmek.
 terakkub etmek: beklemek.
 terkîb etmek: beklemek.
 terk-i zaman etmek: zaman ayırmak.
 terennüm-i feşâfeşkâr: hışıltili terennüm.
 terhîn etmek: ipotek vermek.

terhîn edilmek: ipotek edilmek.
 terhin edilmek: rehin verilmek.
 tezelzül-i berkî: yıldırım sarsıntısı.
 tezelzüle uğramak: sarsılmak.
 tezehhür etmek: çiçeklenmek.
 tezeyyün etmek: süslenmek.
 tezyîfat: kötüler.
 teshîn etmek: ısıtmak.
 tesliyetsaz: teselli edici.
 taslît etmek: musallat etmek.
 teslîm-i nefis etmek: kendini teslim etmek.
 teslimiyet-i tâmme: tam teslim olma.
 teslimiyet-i nefsiye: kendini teslim etme.
 tesviye etmek: ödemek.
 teşbîh etmek: benzetmek.
 teşrîh etmek: açıklamak.
 teşrih etmek: açıklamak.
 teşrîk-i efkâr: fikir ortaklığı.
 teşrîk-i emel: emel birliği.

تشريك حسيات teşrîk-i hissiyat: duygu ortaklığı.

ايتمك تشفيه teşfiye etmek: şifa vermek.

تشويقات teşvîkat: teşvikler.

انظار تصادم tesadüm-i enzar: göz göze gel.

ايتمك تصحيح tashîh etmek: doğrulamak.

تصحيحاً tashîhen: düzelterek.

مسودات تصفيه tasfiye-yi müsveddat: müsveddelerin ayıklanması.

تضاد tezâd-ı tam: tam çelişki.

ايتمك تضمن tazammun etmek: içermek.

تضيقات tazyîkat: baskılar.

ايتمك تطبيق tatbik etmek: karşılaştırmak.

حرکت تطبيق tatbîk-i hareket: hareketi uydurma.

ايتمك تطليق tatlik ettirmek: boşattırmak.

تحسسات تعاطى teâtî-yi tahassüsât: duygu alışverişi.

تعب ثقلت taab-ı sıklet: ağırlığın verdiği yorgunluk.

تعب طاقتسوز ta'ab-ı tâkatsûz: takat tüketen yorgunluk.

تعب فكريسوز taab-ı fikirsûz: düşünceleri yakan yorgunluk.

تعبير شاعرانه tabîr-i şâirane: şairane tabir.

تعبير صحيح tabîr-i sahih: doğru tabir.

تعداد ايتمك tâdâd etmek: saymak.

قوت ايتمك تعديل tadil-i kuvvet etmek: kuvvetini dengelemek.

ايتمك تعذيب tazib etmek: azap vermek.

تعذيبات tazibat: azap çektirmeler.

عرض اولنمق taarruz olunmak: saldırılmak.

مزيفانه تعرضات taarruzat-ı müzeyyifane: kötüleyici saldırılar.

ايتمك تعشير taşîr edilmek: onda biri düşülmek.

ايتمك تعطيل معامله tatil-i muamele etmek: iş bırakmak.

تعميق بحث takib-i bahs: konunun takibi.

تعلق ايتمك taalluk etmek: ilgilendirmek.

تعلق ايتمك ta'lik etmek: ertelemek; asmak.

تعلق ايتمك talik etmek: bırakmak, ertelemek.

تعين ايتمك taayyün etmek: belirlemek.

تفرد ايتمك teferrüd etmek: kendini göstermek.

تفرعات ماسبق teferruât-ı mâsebak: daha önce olup bitenler.

تفرعات مباحثه teferruat-ı mübahase: tartışmanın ayrıntıları.

ایدلمک tefrik edilmek: ayrılmak.
 ایتمک تفریق ذوق zevk etmek: zevkini ayrı tutmak.
 ماسبق تفصیلات tafsilat-ı mâsebak: geçmişteki ayrıntılar.
 مزعجه تفصیلات tafsîlat-ı müz'ice: rahatsız edici ayrıntı.
 مؤلمه تفصیلات tafsîlat-ı müellime: üzücü ayrıntı.
 ایمک تقدم tekaddüm etmek: erken davranmak.
 ایتمک تقدیم نفس takdim-i nefis etmek: kendini tanıtmak.
 ایتمک تقرب takarrüb etmek: yaklaşmak.
 ایتمک تقرر takarrür etmek: kesinleşmek.
 ایتمک تقرر takarrür etmek: oturmak.
 شعر تقرر takrîr-i şî'r: şiir okuma.
 ایتمک تقسیم ذهن taksim-i zihn etmek: zihnini bölmek.
 ایتمک تقصیر taksîr etmek: kısaltmak.
 پردازی تکلف تقید takayyüd-i tekellüf-perdâzî: tekellüflü konuşma bağlılığı.
 محبانه تقید takayyüd-i muhibbane: dostça bağlılık.
 موسوسانه تقید takayyüd-i mevsûsa-ne: vesveseyle sakınma.

پروانه تقید نظافت takayyüd-i nezafet-perverane: temizlik kurallarına uyma.
 پردازانه تقیدات نطق takayyüdat-ı nutuk-perdâzane: konuşma kuralları.
 ایتمک تکائف tekâsûf etmek: yoğunlaşmak.
 تکتاز tektâz: koşarca.
 برقی تکرر tekerrür-i berkî: peşpeşe şimşek çakması.
 ایتمک تکمیل tekemmül etmek: tamamlanmak.
 سحاب تلاطم telatum-i sehâib: bulut çalkantıları.
 ضیا تلاطم telâtum-i ziyâ: ıfık çalkantısı.
 وقوع تلاطم telâtum-i vukû: gerçekleşme çalkantısı.
 انوار تلاطمگاه telâtumgâh-ı envâr: nurların çalkantı yeri.
 تلذذ telezzüz: zevk alma.
 بدبختی تلذذ telezzüz-i bedbahtî: bedbahtlıktan zevk alış.
 ایتمک تلطیف نظر taltîf-i nazar etmek: gözü okşamak.
 یأس تلقینات telkînat-ı ye's: umutsuzluk telkinleri.
 ایتمک تلون televvün etmek: renklenmek.
 ایتمک تلویث telvis etmek: kirliletmek.

سودا تماس temâs-ı sevdâ: sevda teması.

لرزشدار تماس temâs-ı lerzişdâr: titrek temas.

تماس ناگهانی مضراب temâs-ı nâgehânî-yi mızrab: mızrabın âni teması.

تماشاگران temâşâgeran: izleyiciler.

انتحار تماشاى intihar: intiharı izlemek.

تماشاى بیابان temaşa-yı beyaban: çölü seyretme.

تماشاى مناظر temaşa-yı menazır: manzaraları seyretme.

تمامى حصول tamâmî-yi husul: tamamen gerçekleşme.

تمامیت معنویه tamamiyet-i maneviye: manevi bütünlük.

تمثال رفیع timsâl-i refî': yüksek timsal.

تمثل ایتمک temessül etmek: benzetmek.

تنقیص ایتمک tenkîs etmek: eksiltmek.

تنور آبی tenevvür-i âbî: mavi aydınlık.

تنوع اوزان tenevvü-i evzân: vezin çeşitliliği.

تنوع ایتمک tenevvü etmek: çeşitlenmek.

توجیه نظر ایتمک tevcîh-i nazar etmek: gözlerini çevirmek.

توحش ایتمک tevahhuş etmek: korkmak.

توحید امل ایتمک tevhîd-i emel etmek: emelini birleştirmek.

تودیع درد درون tevdî-i derd-i derûn: gönül derdini anlatma.

توزین ایتمک tevzin etmek: dengelemek.

توسع ایتمک tevessü etmek: genişlemek.

توفیق امل ایتمک tevfiq-i emel etmek: arzulamak.

توقیف ایتمک tevkîf etmek durdurmak.

توکیل ایتمک tevkiil etmek: vekil bırakmak.

تولید افکار tevlîd-i efkâr: düşünce üretme.

توهم ایتمک tevehhüm etmek: düşünmek, sanmak.

تهدیدکارانه tehdîdkârane tehdit edercesine.

تهزیز ایتمک tehzîz etmek: titretmek.

تهور tehevür: öfke.

تهور بی قدرت tehevür-i bîkudret: güçsüzce köpürme.

تهور خروشان tehevür-i hurûşan: coşkun öfke.

تهوره کلمک tehevüre gelmek: kabarmak.

تیرانداز اولمق tîrendaz olmak: ok atmak.

ثروت معانی servet-i maânî: anlamlar serveti.

ثقلت مخوفه sıklet-i mahûfe: korkunç
ağırlık.
ثقلت مستی sıklet-i mestî: sarhoşluk
ağırlığı.
جابجا câbecâ: yer yer.
تلاطم جاذبة تلامم cazibe-yi telatum: çalkantı
cazibesi.
جامد câmid: cansız.
جاملق camlık: vitrin.
جانشین اولمق cânişîn olmak: yer al-
mak.
جبر نفس cebr-i nefis: kendini zorlama.
جبر نفس ایتمک cebr-i nefis etmek: ken-
dini zorlamak.
جدار سموات cidâr-ı semâvat: gökyüzü
duvarı.
جدارات مانعه cidarat-ı mania: engel
olan duvarlar.
جدول موازنه cedvel-i muvâzene: bütçe
çizelgesi.
جدیت حسیات ciddiyyet-i hissiyat: duy-
guların ciddiliği.
جذبہ مقناطسیه cezbe-yi miknâtiyye:
manyetik çekim.
جرعه cür'a: yudum.
جرم مشهود cürm-i meşhud: suçüstü.
جریان بی انتہا cereyan-ı bîintiha: son-
suz akış.
جریان بیتابانه cereyân-ı bîtâbâne: takat-
siz akış.

جریان سرسریء لسان cereyân-ı serserî-yi
lisan: dilin kontrolsüz konu-
ması.
جریان مخرش cereyan-ı muharriş: tah-
riş edici cereyan.
جریحه دار اولمق cerîhadar olmak: yara-
lanmak.
جریده cerîde: gazete.
جریده عربیه cerîde-yi arabîyye: Arapça
kaside.
جزئی حیات cüz'-i hayat: hayat parçası.
جستجوی آماجگاه cüstücûy-i âmacgâh:
hedef arama.
جسد بی روح cesed-i bîruh: ruhsuz be-
den.
جسم موهوم cism-i mevhûm: belirsiz
cisim.
جمع قوت ایتمک cem'-i kuvvet etmek:
güç toplamak.
جمل معترضه cümel-i mutarıza: yan
cümleler.
جناح حمایت cenâh-ı himayet: himaye
kanadı.
جناح خولیا cenah-ı hülya: hayal ka-
nadı.
جناح ریاح cenâh-ı riyah: rüzgarların
kanatları.
جنت مطالعه cinnet-i mütâlaa: okuma
cinneti.
جنگه دار cünhadar: suçlu.
جواب امید cevâb-ı ümîd: umut cevabı.

جوبيار غنوده cûybâr-ı gunûde: uyuyan
irmek.

جوینده مرحمت cûyende-yi merhamet:
merhamet isteyen.

مادیه جهات cihât-ı maddiye: maddi
yönler.

آمال جهان cihan-ı âmâl: emeller dün-
yası.

سیاست جهان cihân-ı siyaset: siyaset
dünyası.

جهت cihet: taraf

شمالی جهت cihet-i şimâlî: kuzey ta-
rafı.

مضحک جهت cihet-i mudhik: gülünç
yan.

موقت جهد cehd-i muvakkat: geçici
çaba.

جهرأ cehren: yüksek sesle.

تعندی جهل cehl-i taannüdü: inatçı ce-
halet.

چاره ساز اولمق çâresâz olmak: çare bul-
mak.

تدارک چاره çâre-yi tedarik: bulunma
yolu.

چاره تسویه çare-yi tesviye: çözüm ça-
resi.

نجات چاره çare-yi necat: kurtuluş ça-
resi.

حرکت چالاکئی çâlâkî-yi hareket: kıvr-
raklık.

چركاب تحقیرات çirkâb-ı tahkirat: haka-
ret çirkefleri.

چهره پدر çehre-yi peder: baba yüzü.

تراشیده چهره çehre-yi tırâşîde: tıraşlı
yüz.

شفقت چهره çehre-yi şefkat: şefkat
yüzü.

متمسخر چهره çehre-yi mütemeshir:
alaycı yüz.

معصوم چهره çehre-yi masum: masum
yüz.

نشاط چهره çehre-yi neşât: sevinç
yüzü.

حال پریشان الیمه hal-i perişan-ı elîme:
elemli perişan hal.

حال تنهایی hal-i tenhaî: yalnızlık ahli.

حال حزين hal-i hazîn: hüzünlü hal.

حال خولیاپرور hâl-i hülyâperver: hülya
dolu hal.

حال طغیان شهاب hal-i tuğyan-ı şebab:
gençliğin taşkın hali.

حائز معنی haiz-i mana: anlamlı.

حبس فکر ایتیمک habs-i fikr etmek: dü-
şüncesini hapsetmek.

حجاب مترددانه hicâb-ı mütereddidane:
tereddütlü utangaçlık.

حجت تسلیمیت hüccet-i teslimiyet: tes-
limiyet belgesi.

حجت محبت hüccet-i muhabbet: sevgi
belgesi.

حجرپاره hacerpare: taş parçası.

اشتغال hücre-yi iştigal: çalışma odası.

حجره انيسه حیات hücre-yi enîse-yi hayat: hayatın munis hücreyi.

حجره مخصوصه hücre-yi mahsusa: özel oda.

حجره مساعي hücre-yi mesai: çalışma odası.

حده افاده hiddet-i ifade: ifade hiddeti.

حده عاجزه hiddet-i acize: acizce hiddet.

حذف نفس hazf-ı nefis: kendini alıkoyma.

حرارة خفيف hararet-i hafif: hafif sıcaklık.

حرارة صفوت hararet-i safvet: temiz sıcaklık.

حرارة صفوت hararet-i safvet: temizlik harareti.

حرارة مستی harâret-i mestî: sarhoşluk harareti.

حرب بی فاصله harb-i bîfasıla: aralıksız savaş.

حرکات ادبيه harekât-ı edebiye: edebiyat hareketleri.

حرکات مطرده harekât-ı muttaride: düzenli hareketler.

حرکت عمومیه hareket-i umumiye: genel hareket, genel davranış.

حرکت غیر ارادیه hareket-i gayr-i iradiye: iradesiz hareket.

حرکت میخانیکیه hareket-i mihânikiye: mekanik hareket.

حرکت نعمات hareket-i nagamat: nağmelerin hareketi.

حرکه موسیقیه hareke-yi mûsikiye: musiki hareketi.

حرمگاه حیات haremgâh-ı hayat: hayat haremi.

حریر لاجورد harîr-i lâciverd: lacivert ipek.

حریص رفعت harîs-i rif'at: yükseliş hırslısı.

حریم حسیات harîm-i hissiyat: duyguların haremi.

حزن آور hüznâver: hüznlendirici.

حزن تنهائی hüzn-i tenhâî: yalnızlık hüznü.

حس افتخار hiss-i iftihâr: iftihar duygusu.

حس انشراح hiss-i inşirah: ferahlık duygusu.

حس بارد hiss-i barid: soğuk his.

حس تردد hiss-i tereddüd: tereddüt duygusu.

حس حرمت hiss-i hürmet: saygı duygusu.

حس حسد hiss-i hased: kıskançlık duygusu.

حس حسرت hiss-i hasret: özlem duygusu.

hiss-i hodkâmî: bencillik duygusu.
 hiss-i hoşbînî: iyimserlik hissi.
 hiss-i dostî: dostluk hissi.
 hiss-i acz: acizlik duygusu.
 hiss-i adavet: düşmanlık duygusu.
 hiss-i garib: tuhaf duygu.
 hiss-i gayr-i müesses: asılsız duygu.
 hiss-i merhamet: merhamet duygusu.
 hiss-i nefret: nefret duygusu.
 hiss-i noksân-ı iktidâr: yetersizliği hissetme.
 hiss-i vehamet: vahimlik duygusu.
 hassasiyet-i marîzane: hastalıklı hassaslık.
 hasretkâr: özlemlî.
 hüsn-i ikmal etmek: iyi bir şekilde bitirmek.
 hüsn-i insicâm: güzel diziliş.
 hüsn-i tetabuk: örtüşme.
 hüsn-i telakki etmek: iyi karşılamak.
 hüsn-i tevcih: iyiye yorma.

hüsn-i hal: iyi hal.
 hüsn-i hâtime vermek: iyi son vermek.
 hüsn-i muâşeret: iyi geçim.
 hasûdane: kıskançça.
 hissiyat-ı insaniyet: insanlık duyguları.
 hissiyat-ı âmîzişkârane: haşır neşir olma duyguları.
 hissiyat-ı haysiyet: onur duyguları.
 hissiyat-ı güzideyi insaniyet: insanlığın seçkin duyguları.
 hissiyat-ı muhabbet: sevgi duyguları.
 hissiyat-ı mahrum: mahrum duygular.
 hissiyat-ı namûskârane: namus duyguları.
 haşmet-i lisân: dil ihtişamı.
 haşmet-i müdebdebe-yi semâ: gökyüzünün gösterişli ihtişamı.
 haşmet-i mana: anlamdaki ihtişam.
 hissemend olmak: hisse almak.

hisseyâb olmak: hisse
 almak, etkilenmek.
 hisse-yi bahtiyarî: bahti-
 yarlık payı.
 hisse-yi töhmet: suçlama
 hissesi.
 hisse-yi muhabbet: sevgi
 payı.
 hisse-yi mesu-
 liyet terettüb etmek: sorumluluk
 düşmek.
 huzzâr: orada bulunanlar.
 hazz-1 bâran: yağmur hazzı.
 hazz-1 cavidanî: ebedi haz.
 hazz-1 dilgüşâ: gönül açan
 haz.
 hazz-1 sükût: sessizlik
 hazzı.
 hazz-1 garib: tuhaf haz.
 hazz-1 latîf: latif haz.
 hazz-1 müskir-i hissi-
 yat: duyguların sarhoş edici
 hazzı.
 hakk-1 iştirak: katılım
 hakkı.
 hakk-1 tercüme: çeviri üc-
 reti.
 hakk-1 teşâur: şair geçinme
 hakkı.
 hakk-1 tasarruf: tasarruf
 hakkı.

hakk-1 mahsus: özel hak.
 hakk-1 manevî-yi
 malikiyet: manevi sahiplik hakkı.
 hakâyık-1 fecîa-yı
 hayatiye: feci hayat gerçekleri.
 hakikat-1 bedîhiye: apa-
 çık gerçek.
 hakikat-1 halde: aslında.
 hakikat-1 zelile: düşkünce
 gerçek.
 hakikat-1 müdhişe: müt-
 hiş gerçek.
 hikâyat-1 müntehabe:
 seçme hikayeler.
 hükm-i kat'î: kesin hükmü.
 humma-yı müdhiş: müt-
 hiş humma.
 hamle-yi bitâb: bitkin
 hamle.
 hamle-yi cesaret: cesaret
 hamlesi.
 hamle-yi ziyâ: ışık hamlesi.
 hamle-yi karar: karar ham-
 lesi.
 hamle-yi metanet: metanet
 hamlesi.
 hayat-1 insaniyet: insan-
 lık hayatı.
 hayat-1 beşer: insan hayatı.
 hayat-1 bînasib: nasipsiz
 hayat.

آسوده حیات تنها و آسوده hayat-1 تنها ve âsûde: تنها ve huzurlu hayat.
 جهنم حیات hayat-1 cehennem: cehennem hayatı.
 حرمان حیات hayat-1 hirman: mahrumluk hayatı.
 خولیا حیات hayat-1 hülya: hayal hayatı.
 رفیقانه حیات hayat-1 refîkane: arkadaşlık hayatı.
 ساده حیات hayat-1 sade: sade hayat.
 ساکت حیات hayat-1 sakite: sissez hayatı.
 سعادت حیات hayat-1 saadet: saadet hayatı.
 سکینه حیات hayat-1 sekîne: sakin hayatı.
 شکسته حیات hayat-1 şikeste: kırık hayatı.
 شهر حیات hayat-1 şehri: şehir hayatı.
 ماتمزه حیات hayat-1 matemzede: matemli hayatı.
 ازدواج حیات hayat-1 mesude-yi izdivac: mutlu evlilik hayatı.
 مکتب حیات hayat-1 mekteb: okul hayatı.
 ناموسکارانه حیات hayat-1 namuskârane: namuslu hayatı.
 مطبوعات حیات hayat-1 matbuat: basın hayatı.

مغلوبیت خاتم hâtem-i mağlûbiyet: yenilgi mührü.
 تسلیت خاتمهٔ hâtime-yi tesliyet: teselli bitişi.
 ظریفانه خاتمهٔ hâtime-yi zarifane: zarifçe soru.
 غیر منتظرهٔ hâtime-yi gayri-i muntazara çekmek: beklenmedik şekilde son vermek.
 خارجیه نظارتی hariciye nezareti: dışişleri bakanlığı.
 رفاقت خاطرات hâtîrât-ı refakat: arkadaşlık anıları.
 لطیفه خاطرات hâtîrât-ı latîfe: güzel anılar.
 مبهمه خاطرات hâtîrât-ı mübheme: belirsiz anılar.
 ماتم خاطرهٔ hatıra-yı matem: matem hatırası.
 خاک مزار hâk-i mezar: mezar toprağı.
 حاییده hâyîde: çok kullanılmış.
 خبر مهم haber-i mühim: önemli haber.
 وفات خبر haber-i vefat: ölüm haberi.
 ختام احضار hitam-ı ihzar: hazırlığın bitmesi.
 ختام مدت hitam-ı müddet: sürenin dolması.
 خرابهٔ سیمای میت harabe-yi sima-yı meyyit: ölü yüzün harabesi.

ثروت hazâin-i servet: servet hazineleri.
 خزینه آتش hazîne-yi âteş: ateş hazinesi.
 روح خزینه hazîne-yi ruh: ruh hazinesi.
 طبع حساست hasâset-i tab': tabiat pin-tiliği.
 دل خسته hastadil: gönlü hasta.
 امل خسته hasta-yı emel: emel hastası.
 مدید خسران hüsrân-ı medîd: uzun hüsrân.
 خشیت تنهایی haşyet-i tenhâî: yalnızlık korkusu.
 خصم موهوم hasm-ı mevhum: belirsiz düşman.
 خط استقامت hatt-ı istikamet: yol, yön.
 خط اندیشه hatt-ı endişe: düşünce çizgisi.
 خط رقص hatt-ı rakkas: rakedici hat.
 خط متبدل hatt-ı mütebeddil: değişken çizgi.
 خط مدید hatt-ı medîd: uzun hat, uzun çizgi.
 غافلانه خطای hata-yı gafilane: gafletle yapılan hata.
 خطوات تحصیل hatevât-ı tahsîl: eğitim aşamaları.
 خفاگاه سکون و ظلام hafâgâh-ı sükun ve zalâm: sakinliğin ve karanlıkların gizlendiği yer.

غم خفایای bezm-i gayb: gayp meclisinin gizlilikleri.
 حسیات خفایای hafâyâ-yı hissiyat: duyguların gizli yanları.
 ظلام خفایای hafâyâ-yı zalâm: karanlıkların gizlilikleri.
 خفت طیران hiffet-i tayeran: uçma hafifliği.
 خفت عقل hiffet-i akl: akılsızlık.
 خفت فوق العاده hiffet-i fevkalade: olağanüstü hafiflik.
 خفیف الصوت hafîfüssavt: hafif sesli.
 خلاف معتاد hilâf-ı mu'tâd: her zamanın aksine, alışılmışın tersine.
 خلافگیرانه hilâfgîrane: muhalifçe.
 خلجان مدهش halecan-ı müdhiş: müthiş çarpıntı.
 خمیره غیر معینه hamîre-yi gayr-i muayyene: belirsiz hamur.
 خنجره بند hançerebend: boğazı düğümlenen.
 خنداخذ handâhand: gülücüklerle dolu.
 خنده hande: gülüş.
 خنده ریز handerîz: gülücükler döken.
 خنده استهزا hande-yi istihza: alay gülüşü.
 خنده استهزار hande-yi istihzâ: alay gülüşü.
 خنده امید hande-yi ümid: umut gülüşü.

خنده آشنایی hande-yi aşinâyî: aşinalık gülüşü.
 بيض خنده hande-yi beyaz: beyaz gülüş.
 نشاط خنده hande-yi neşat: sevinç gülüşü.
 بخش خنده نشوه بخش hande-yi neşvebahş: neşeli gülüş.
 امید خنده نوپیدای امید hande-yi nevpeydâyı ümid: yeni belirmiş bir umut gülüşü.
 خواب تسلیت بخشا hâb-ı tesliyetbahşâ: teselli edici uyku.
 خواب گران hâb-ı giran: ağır uyku, derin uyku.
 خوابنده hâbende: uyuyan.
 خوابیده hâbîde: uyumuş.
 خوابیده سکون hâbîde-yi sükûn: sakinlik uykusunda.
 خواب پوشیده havâtır-ı pûşîde: örtülü anılar.
 خواهش جزئی hâhiş-i cüz'î: küçük istek.
 خورشید امید hurşîd-i ümîd: umut güneşi.
 خوش آینده hoşâyende: hoş giden.
 خولیاپرور hülyâperver: hayal dolu.
 خولیاجوی سودا hülyâcûy-i sevda: sevda hayalini arayan.
 خولیا بی اساس hülya-yı bîesas: temelsiz hayal.

خولیا سعادت hülya-yı saadet: saadet hayali.
 خولیا ضایع hülya-yı zâyi: yitik hayal.
 خولیا عشق hülya-yı aşk: aşk hayali.
 خولیا مسلک hülya-yı meslek: meslek hayali.
 خولیا پرور hülyâperver: hayal dolu.
 خیال خهده ناک hayal-i handenâk: gülen hayal.
 خیال رؤیت مناظر hayal-i ruyet-i menazır: manzaraları görme hayali.
 خیال سمع hayal-i sem': işitme hayali.
 خیال مقبر hayal-i makber: makber hayali.
 خیال مهاجم hayal-i muhacim: saldırgan hayal.
 خیال نازنین hayâl-i nâzenin: nazenin hayal.
 خیالات شباب hayâlat-ı şebâb: gençlik hayalleri.
 خیانت عاشقانه hiyanet-i aşkane: aşkane hainlik.
 خیانت عشق hıyânet-i aşk: aşk hıyaneti.
 داد و ستد ادب dâdused-i edeb: edebiyat pazarı.
 داهیة عظما dâhiye-yi uzmâ büyük bela.
 دائرة جذبہ dâire-yi cezbe: çekim dairesi.
 دائرة خصوصیه dâire-yi hususiye: özel daire.

نظارت دائره محدوده نظارت dâire-yi mahdûde-yi nezâret: sınırlı gözlem dairesi.
 دائره محيط هوا daire-yi muhit-i hava: hava alınan ortam.
 دائره مضيقه daire-yi mazîke: dar daire.
 درجات شدت derecât-ı şiddet: şiddet dereceleri.
 درجات فوقانيه derecât-ı fevkâniye: üst dereceler.
 درجه تحمل derece-yi tahammül: dayanma derecesi.
 درجات سفالت derece-yi sefalet: sefalet derecesi.
 درجه صنعت derece-yi sanat: sanat derecesi.
 درجه لياقت derece-yi liyâkat: liyakat derecesi.
 درد احتياج derd-i ihtiyac: muhtaçlık derdi.
 درد درون derd-i derûn: gönül derdi.
 درد طاقت فرسا derd-i tâkatfersâ: takat kesici dert.
 درد عميق derd-i amik: derin dert.
 درد فکرسوز ايجاد derd-i fikrsûz-i icad: yaratmanın fikir yakan derdi.
 درون چشمان derûn-i çeşmân: gözlerin içi.
 دروه سفالت devre-yi sefalet: sefillik dönemi.
 دريای ازهار deryâ-yı ezhar: çiçek denizi.

دریای تابدار deryâ-yı tâbdâr: parıltılı deniz.
 دریای سیم derya-yı sîm: gümüş deniz.
 دریای صاف بیابان derya-yı saf-ı beyaban: saf çöl denizi.
 دریای مینا deryâ-yı mînâ: mine rengi deniz.
 دریای نور derya-yı nur: ışık denizi.
 دریده پر derîdeper: kanadı parçalanmış.
 دریغ ایتمک dirîğ etmek: esirgemek.
 دست حسد dest-i hased: kıskançlık eli.
 دست دشمن dest-i düşman: düşman eli.
 دست قهر dest-ı kahr: kahır eli.
 دست معاونت dest-i muâvenet: yardım eli.
 دغدغه dağdağa: hara güre.
 دفتر مبيض defter-i mübeyyez: temize çekilmiş defter.
 دفع مصیبت def'-i musibet: musibeti uzaklaştırma.
 دقایق صنعت dakâyık-ı sanat: sanat incelikleri.
 دقایق محتویات dakâyık-ı muhteviyat: içindekilerin incelikleri.
 دقیقه استحضار dakika-yı istihzar: hazırlık dakikası.
 دلبنده dilbend: gönülden bağlı.

دلشکنانه dilşikenane: kalp kırarcasına.
 دم ساکن dem-i sâkin: soğukkanlılık.
 دماغ صاف dimâğ-ı saf: saf beyin.
 دماغ معلول dimağ-ı malul: hastalıklı beyin.
 دمکارلق ایتمک demkârlık etmek: eşlik etmek, dem tutmak.
 دمگیر demgîr: dem tutan.
 دمگیر اولمق demgir olmak: dem tutmak.
 دوام مرغوبیت devam-ı mergubiyet: beğenilmenin sürekliliği.
 دواى مغشى deva-yı muğşî: kendinden geçirtici ilaç.
 دور devir: tur.
 دوره استراحت devre-yi istirahat istirahat arası.
 دوره اضطرابات devre-yi ıztırabat: ızdıraplar devresi.
 دوره حساسه حیات devre-yi hassâse-yi hayat: hayatın hassas dönemi.
 دوره مسعوده حیات devre-yi mesude-yi hayat: hayatın mutlu dönemi.
 دوره مغشیه حسیات devre-yi mağşiyeye-yi hissiyat: duygularla kendinden geçiş devresi.
 دونیت dūniyet: düşüklük.
 دونیت dūniyet: düşüklük.
 دهای شعر deha-yı şî'r: şiiir dahisi.

دهشت حقیقت dehşet-i hakikat: gerçeğin dehşeti.
 دیباجه مشاق dîbâce-yi meşâkk: zorlukların başlangıcı.
 دیو مهیب dîv-i mehib: heybetli dev.
 ذرات جاذبه zerrat-ı cazibe: cazip zerreler.
 ذلت نفس zillet-i nefis: düşkünlük.
 ذوبان ایتمک zeveban etmek: erimek.
 ذوق جهنمی zevk-i cehennemî: cehennem zevki.
 ذوق حیات zevk-i hayat: hayat zevki.
 ذوق سلیم zevk-i sem': kulak zevki.
 ذوق صمیمیت zevk-i samimiyet: samimilik zevki.
 ذوق مساعی zevk-i mesai: çalışma zevki.
 ذوق مشکل پسند zevk-i müşkülpesend: müşkülpesend zevk.
 ذی روح zîruh: canlı.
 رابطه خفیه rabıta-yı hafiyeye: gizli bağ.
 رحیمانه rahîmane: acıyarak.
 رسائل ادبیه resâil-i edebiye: edebi dergiler.
 رسم انشاد resm-i inşâd: okunma töreni.
 رسم انشاد اثر resm-i inşad-ı eser: eserin okunma töreni.
 رسم تأسس اشتهار resm-i teessüs-i iştihar: şöhret kazanma töreni.

اولمق رسیده خاتمه اولمق resîde-yi hâtîme olmak: sona ermek.

اولمق رسیده ختام اولمق resîde-yi hâtîme olmak: sona ermek.

اولمق رسیده کمال اولمق resîde-yi kemal olmak: olgunlaşmak.

اولمق رسیده وقوف اولمق resîde-yi vukuf olmak: öğrenilmek.

رشتهٔ محبت rişte-yi muhabbet: sevgi bağı.

رطیب ratîb: nemli.

رعشات سریعہ raeşât-ı serîa: hızlı titremeler.

رعشه بخش ra'şebahş: titretici.

رعشه درآ تأثیر اولمق ra'şedar-ı tesir olmak: etkiyle titremek.

رعشهٔ آتشین ra'şe-yi âteşin: ateşli titreyiş.

رعشهٔ بارده ra'şe-yi bâride: soğuk titreme.

رعشهٔ باره ra'şe-yi bâride: soğuk titreme.

رعشهٔ حدت ra'şe-yi hiddet: öfke titremesi.

رعشهٔ ناخسونودی ra'şe-yi nâhoşnûdî: hoşnutsuzluk titremesi.

رفاقت صباوت refâkat-ı sabâvet: çocukluk arkadaşlığı.

رفع صدا ref'-i seda: ses yükseltme.

رفقاي محرمیت rüfeka-yı mahremiyet: mahremiyet arkadaşları.

رفیق حیات refik-i hayat: hayat arkadaşı.

رفیقہ ملاطفت refîka-yı mülâtafat: şakalaşma arkadaşı.

رفیقہ ہم نفس refîka-yı hemnefes: birlikte nefes alınacak arkadaş.

رقص کیفی raks-ı keyfî: keyfî raks.

رقص مستانه raks-ı mestane: sarhoşça raks.

رقص نازان raks-ı nazan: nazlı raks.

رکز نگاه ایتمک rezk-i nigâh etmek: gözünü dikmek.

رکن مهم rükn-i mühim: önemli ayak.

رنگ بکر reng-i bîkr: bakir renk.

رنگ اسرار reng-i esrar: sırlar rengi.

رنگ بی حیات reng-i bîhayat: hayatsız renk.

رنگ تبسم reng-i tebessüm: gülümseme rengi.

رنگ جاذب عدم reng-i cazib-i adem: yokluğun cezbedici rengi.

رنگ جامد reng-i camid: donuk renk.

رنگ حزن reng-i hüzn: hüzn rengi.

رنگ حزين reng-i hazîn: hüznünlü renk.

رنگ رطیب reng-i ratîb: rutubetli renk.

رنگ غیر مضبوط reng-i gayr-i mazbut: zaptedilmez renk.

رنگ لاجورد reng-i lâciverd: lacivert renk.

رنگ مبهم reng-i mübhem: belirsiz renk.
 رنگ مبهمیت reng-i mübhemiyet: belirsizlik rengi.
 رنگ محتضر reng-i muhtazır: can çekişen renk.
 رنگ یأس reng-i ye's: umutsuzluk rengi.
 روح انیس rūhenîs ruh: dostu.
 روح حریم پاکیزه rūh-i harîm-i pakize: temiz ruh haremî.
 روح شعر rūh-i şî'r: şiirin ruhu.
 روح عریان rūh-i üryan: çıplak ruh.
 روح متکلم rūh-i mütekellim konuşan ruh.
 روح نازنین متألمانه rūh-i nâzenin-i müte-ellimane: elemli nazenin ruh.
 روحانیت حسیات ruhaniyet-i hissiyat: duyguların ruhanılığı.
 روحنواز rūhnevaz: ruh okşayan.
 روز گلغام rūz-i gülfâm: gül renkli gün.
 روزگار قضا rūzgâr-ı kaza: kaza rüzgarı.
 روزنچه زمرد revzençe-yi zümrüt: zümrüt penceresi.
 روش ماتمکیرانه revîş-i mâtemgîrâne: matemli gidiş.
 رونق الوان revnak-ı elvân: renklerin parlaklığı.
 رونق حیات revnak-ı hayat: hayat canlılığı.

رویا آمیز rüyââmîz: rüyamsı.
 رویای مدهش rüyâ-yı müdhiş: müthiş rüya.
 رهبر حیات rehber-i sıbyan: çocuk rehberi.
 رهین انفهام اولمق rehîn-i infiham olmak: anlaşılmak.
 رؤس rūus: diploma.
 رؤیای عشق rüya-yı aşk: aşk rüyası.
 ریاح لیلal riyâh-ı leyal: gece rüzgarları.
 ریزان ایتمک rîzan etmek: dökmek.
 زاده ناگهان پیدا zâde-yi nâgehanpeyda: ansızın doğmuş olan.
 زبده آمال قلب zübde-yi âmâl-i kalb: kalp emellerinin özü.
 زبده محصلات zübde-yi muhassalat: edinimlerin özü.
 زبده مطالعات zübde-yi mütalaat: görüşlerin özü.
 زخم سوزناک zahm-ı sūznâk: yakıcı yara.
 زال تسلیت zülal-i tesliyet: teselli duru suyu.
 زال سعادت zülal-i saadet: saadetin duru suyu.
 زمان انجلاى امید zaman-ı incila-yı ümid: umudun parlama zamanı.
 زمان توقف zaman-ı tevakkuf: bekleme zamanı.
 زمان مساعد zaman-ı müsaid: uygun zaman.

طياره zümre-yi tayyare: uçucu zümre.
 استرحام زمزمه zemzeme-yi istirham: yalvarma mırıltısı.
 آب زمزمه zemzeme-yi âb: su şırıltısı.
 آهنین زمزمه zemzeme-yi ahenin: demirden mırıltı.
 رؤیاپرور زمزمه zemzeme-yi rüyâperver: rüyamsı şırıltı.
 ساکنه زمزمه zemzeme-yi sakite: suskun mırıltısı.
 شبانگه زمزمه zemzeme-yi şebangâh: gece mırıltısı.
 عشق زمزمه zemzeme-yi aşk: aşk mırıltısı.
 مبهمه زمزمه zemzeme-yi mübheme: belirsiz mırıltı.
 واپسین زمزمه zemzeme-yi vâpesîn: son mırıltı.
 زمین تجربه اتخاذ ایمنک زمین-i tecrübe ittihaz etmek: denemek.
 ظلمت زمین زمین-i zulmet: karanlık zemin.
 زمین فحش زمین-i fuş: fuhuş zemini.
 زمین لیلی زمین-i leyli: gece zemini, gece ortamı.
 مصاحبه زمین زمین-i musahabe: sohbet zemini.
 زمین منور زمین-i münevver: aydınlık zemin.

زنجیر تضاد zincir-i teza: çelişki dizisi.
 جوانانه زندگی zindegî-yi civânane: gençlik canlılığı.
 زوال ناپذیر zevalnâpezir: yok olmaz.
 زهر درد zehr-i derd: dert zehi.
 زهر مemat zehr-i memat: ölüm zehri-satvet-i kalbiye: kalp temizliği.
 زهرابه zehrâbe: zehirli su.
 زیارت قبر ziyaret-i kabr: kabir ziyareti.
 زیارت متوالیه ziyaret-i mütevaliye: sürekli ziyaret.
 زیر حزن ظلال زیر hüzn-i zılâl: karanlık hüznlerin altı.
 ساعات مساعی sâât-ı mesai: çalışma saatleri.
 ساعات مشاق و امید sâât-ı meşâkk u mihen: meşakkat ve sıkıntılı saatler.
 ساعت ابتدا saat-i ibtida: başlama saati.
 ساکنانه sâkitane: sessizce.
 ساکن محله sakin-i mahalle: mahalle sakini.
 سامع لطفکار sâmi'-i lutufkâr: lutufkâr dinleyici.
 سامع نوازشکار sâmi'-i nüvâzişkâr: okşayıcı dinleyici.
 سامعه نواز sâmianevaz: kulak okşayan, kulağa hoş gelen.
 سانحه داران دها sânihadârân-ı dehâ dahice fikir üretenler.

saye-yi işmîzaz: tikslenme gölgesi.
 سایه انعکاس sâye-yi in'ikâs: yansıma gölgesi.
 مظلم سایه sâye-yi muzlim: karanlık gölge.
 ستره اسمر süt-re-yi esmer: esmer örtü.
 ستره تسلیت süt-re-yi tesliyet: teselli örtüsü.
 ستره ماتم süt-re-yi mâtem: matem örtüsü.
 ستره ناز süt-re-yi naz: naz örtüsü.
 ستون آب sütun-i ab: su sütunu.
 ستون براهین sütûn-i berâhin: kanıtlar sütunu.
 ستون متلاطم sütun-i mütelatim: çalkantılı sütun.
 ستون منور sütun-i münevver: aydınlık sütun.
 سحاب پاره sehâbpâre: bulut parçası.
 سحاب پاره خولیا sehâbpâre-yi hülya: hayalin bulut parçası.
 سحاب پاره گریه sehâbpâre-yi girye: bir parça ağlama bulutu.
 سحاب حدت sehâb-ı hiddet: öfke bulutu.
 سحاب دوار sehâb-ı devvâr: dönen bulut.
 سحاب حسیات sehâib-i hissiyat: duygu bulutları
 سحرآمیز sihrâmîz: sihirli.

سد مانع sedd-i mâni: engel.
 سدیل اسمر و شفاف sedîl-i esmer ve şeffaf: esmer ve şeffaf tül.
 سر بوشکار عشق ser-i bûşişkâr-ı aşk: aşkın öpüşme dolu başı.
 سر حسیات sır-ı hissiyat: duygulardaki sır.
 سرائر serâir: sırlar.
 سرائر درون serâir-i derun: kalpteki sırlar.
 سرائر لوئیات serâir-i levsiyat: pislik sırları.
 سرائر مجلدات serâir-i mücelledat: kitapların sırları.
 سربستیء کلام serbesti-yi seyelan: akışkanlık serbestliği.
 سربستیء معاشقه serbestî-yi muâşaka: sevişme serbestliği.
 سرتاسر sertâser: baştan başa.
 سردار زمرة موسیقی serdâr-ı zümre-yi mûsikî: müzik grubu başı.
 سردارانه sirdarane: sırdaşça.
 سررشته مصاحبه serrîşte-yi musâhabe: sohbet konusu.
 سرسریء لیال serseri-yi leyâl: gecelerin serserisi.
 سرسریانه serseriyane: aylak aylak.
 سرشک ماتم sirişk-i matem: matem gözyaşları.
 سرعت مشی sür'at-ı meşy: yürüme hızı.

سرفرو ایتمک serfurû etmek: baş eğmek.
 سرفرو برده تعظیم اولمق serfurûburde-yi tazim olmak: saygıyla eğilmek.
 سیرقت ایقاع ایمک sirket îkâ etmek: hırsızlık yapmak.
 سرمحرر sermuharrir: başyazar.
 سرور سعادت sürur-i saadet: saadet sevinci.
 سرور طفلانه sürûr-i tıflane: çocukça sevinç.
 سطحه satîha: satıh, yüzey.
 سفید و شعشعه دار satîha-yı sefid ve şa'şaadar: beyaz ve şaşaalı yüzey.
 سعادت عائله saadet-i aile: aile saadeti.
 سعادت ماضیه saadet-i maziye: geride kalan saadet.
 سعى فعالانه sa'y-i faalane: faaliyetli çalışma.
 سعى متمادى sa'y-i mütemâdi: sürekli çalışma.
 سفالت حیات sefalet-i hayat: hayat sefaleti.
 سفالت معیشت sefâlet-i maîşet: geçim sefaleti.
 سقوز نشاید sukût-i neşâyid: neşidele-
 rin düşüşü.
 سقوت بارد sukût-i barid: soğuk düşüş.
 سقوت بی انصافانه sukût-i bâinsafane: in-
 safsızca düşüş.

سقوط بی نهایه sukût-i bînihaye: sonsuz düşüş.
 سقوط حرمتکارانه sukut-i hürmetkârane: saygılı düşüş.
 سقوط زخمدار sukut-i zahmdar: yaralı düşüş.
 سکر نشوه sekr-i neşve: neşe sarhoşlu-
 luğu.
 سکوت ایتک sükût etmek: susmak.
 سکوت پرست sükûtperest: sessizliği se-
 ven.
 سکوت پرورلک sükûtperverlik: suskun-
 luk.
 سکوت ماتمگیرانه sükût-i mâtemgîrane: matemli sessizlik.
 سکوت متفکرانه sükût-i mütefekkirane: düşünceli sessizlik.
 سکوت مصرانه sükut-i musırrane: ısrarlı sessizlik.
 سکوت ممات sükut-i memat: ölüm ses-
 sizliği.
 سکون تام sükût-i tam: tam sessizlik.
 سکون تسلیمیت sükun-i teslimiyet: tes-
 lim olma sakinliği.
 سکون تفکر sükun-i tefekkür: düşünce sakinliği.
 سکون تنهائی sükun-i tenhaî: tenhالیğın
 dinginliği.
 سکون حیات sükûn-i hayat: hayat sa-
 kinliği.

سکون خوابداری sükûn-i hâbdârî: uy-
kulu sakinlik.
سکون دم sükûn-i dem: soğukkanlılık.
سکون دم sükun-i dem: soğukkanlılık.
سکون سعادت sükun-i saadet: saadet
dinginliği.
صبح سکون sükun-i sabah: sabah sa-
kinliği.
سکون عشق پرور sükûn-i aşkperver: aşk
dolu sakinlik.
سکون عمیق sükun-i amîk: derin sakin-
lik.
سکون فکر sükûn-i fikr: düşünce sakin-
liği.
سکون کلمک sükun gelmek: yatışmak.
سکون لسان sükûn-i lisan: suskunluk.
سکون مخصوص sükûn-i mahsus: özel
sakinlik.
سکون ملول sükûn-i melul: melülce sa-
kinlik.
سکون پرور sükûnperver: sakin.
سکون گاه آرامش sükûngâh-ı ârâmiş din-
lenme yeri.
سلام آشنائی selam-ı âşînâî: aşinalık se-
lamı.
سلام تسلیت ساز selam-ı tesliyetsaz: te-
selli edici selam.
سلام نظر selam-ı nazar: bakış selamı.
سلام وداع selâm-ı veda: veda selamı.
سلامت فکر selamet-i fikr: sağduyu.

سلب ایتمک selbetmek: elinden almak.
سلسله اعداد silsile-yi ezdâd: zıtlar di-
zisi.
سلسله اموات silsile-yi emvât: ölümler di-
zisi.
سلسله اموات silsile-yi emvât: ölümler
dizi.
سلسله آمال silsile-yi âmâl: emeller di-
zisi.
سلسله تحصیل silsile-yi tahsil: öğrenim
dizisi.
سلسله تضاد silsile-yi tezdad: çelişki di-
zisi.
سلسله تناسخ silsile-yi tenasuh: tenasuh
dizisi.
سلسله تنوع نغمات silsile-yi tenevvü-i
nagamat: nağmelerdeki çeşitlilik
dizisi.
سلسله حریر silsile-yi harîr: ipek dizisi.
سلسله خیالات silsile-yi hayâlat: hayal-
ler dizisi.
سلسله فرضیات silsile-yi faraziyat: var-
sayımlar zinciri.
سلسله مجادلات silsile-yi mücadelat-ı
hayat: hayat mücadeleleri dizisi.
سلسله مطالعات silsile-yi mütâlaat: gö-
rüşler.
سلسله نشاید silsile-yi neşâyid: şiir di-
zisi.
سلسله وقوعات silsile-yi vukûat olaylar
zinciri.

شدیده sille-yi şedîde: şiddetli tokat.
مصیبت sille-yi musibet: musibet tokatı.
سم آتشناک semm-i âteşnâk: ateşli zehir.
سم نافذ semm-i nâfiz: etkili zehir.
سمای انجلا sema-yı incila: parlama göğü.
سمای بهار sema-yı bahar: bahar seması.
سمای پاکیزه sema-yı pakize: temiz gökyüzü.
سمای پرواز semâ-yı pervâz: uçma seması.
سمای شباب sema-yı şebab: gençlik seması.
سمع روح sem'-i rûh: ruh kulağı.
سنگ قبر seng-i kabr: mezar taşı.
سنگ مزار seng-i mezar: mezar taşı.
سنوحات رقیقه sünûhât-ı rakîka: ince düşünceler.
سوء استعمالات sû-i istimalat: kötüye kullanımlar.
سوء افعال sû-i ef'âl: kötü eylemler.
سوء مشمولات sû-i meşmûlat: kötü yanlar.
سودا پرور sevdaperver: sevdalı.
سودای بی نصیب sevdâ-yı bînasib: napsiz sevda.

سودای شدید sevda-yı şedîd: şiddetli sevda.
سوزش مدهش sûziş-i müdhiş: müthiş yangı.
سوق خولیا ایتمک sevk-i hülya etmek: hayallerini yönlendirmek.
سوق فکر ایتمک sevk-i fikr etmek: düşünmek, kafa yormak.
سوق هوس ایتمک sevk-i heves etmek: heveslenmek.
سهو ترتیب sehv-i tertib: dizgi hatası.
سهولت مانعه براندازانه suhulet-i mâniabere-dazane: engel kaldıran kolaylık.
سؤال استمدادکارانه suâl-i istimdadkârane: yardım istercesine soru.
سؤال ایراد اولنمق suâl îrâd olunmak: soru sorulmak.
سؤال ساکتانه suâl-i sâkitane: sessiz soru.
سؤال ناگهانی suâl-i nâgehânî: ani soru.
سیالات رعشه seyyâlat-ı ra'şe: titreyiş akıntıları.
سیاله آتش seyyâle-yi ateş: ateş akıntısı.
سیر مجنونانه seyr-i mecnûnane: mecnunca seyir.
سیران سرگیجه بخش seyerân-ı sergîcebahş: başdöndürücü gezinti.
سیران نازان seyrân-ı nâzân: nazlı gezinti.

seyelân-ı sakîl: sakil akış.
seyelân-ı hurûşan: coşan akıntı.
seyelân-ı marîzane: hastaca akış.
seyelan-ı mevcerîz: dalgalar dökken akışkanlık.
sima-yı hazîn: hüznülü sima.
sima-yı dildar: sevgilinin yüzü.
sîmâ-yı sâlhurde: yaşlı sima.
sîmâ-yı seyyal: akışkan sima.
simâ-yı siyâh: siyah gökyüzü.
sima-yı meyûs: umutsuz yüz.
sîma-yı mübhem: belirsiz yüz.
sima-yı müteverrim: verimli yüz.
sima-yı müstehzi: alaycı sima.
sîmâ-yı müstehzi-yi kamer: ayın alaycı siması.
sîne-yi âfâk: ufukların sinesi.
sîne-yi bîkr: bakir göğüs.

sîne-yi hafâya: gizliliklerin göğsü.
sîne-yi hâbîde-yi semâ: gökyüzünün uyuyan göğsü.
sîne-yi sehâib: bulutların içi.
sîne-yi sevda: sevda göğsü.
sîne-yi mahûf: korkunç sine.
seyyîât-ı hareket: kötü hareketler.
şâireyn: iki şair.
şahid-i iştihar: şöhret güzeli.
şahid-i hülya: hayal dilberi.
şâhid-i fikr: düşünce dilberi.
şâyân-ı ülfet: dikkate değer.
şebab-ı hayat: hayatın gençliği.
şebâb-ı hülyâcûy-i hayat: hayatın hayal arayan gençliği.
şebab-ı sevdavî: sevdalı gençlik.
şahsiyet-i münferide ve mümtaze: tek ve seçkin şahsiyet.
şedâid-i âheng: ahenkteki şiddetler.

رد شدت افادهٔ *şiddet-i ifâde-yi red*: red ifadesinin *şiddeti*.

تصوت شدت *şiddet-i tasavvut*: ses *şiddeti*.

معنا شدت *şiddet-i mana*: anlam *şiddeti*.

حسیات شرح کتاب *şerh-i kitab-ı hissiyat*: duygular kitabının *şerhi*.

زهرناک شرحهٔ *şerha-yı zehrî*: zehirli yara.

شرف مرغوبیت *şeref-i mergubiyet*: beğenilme *şerfi*.

شرکت مضاربه *şirket-i mudarebe*: emek-sermaye *şirketi*.

شعر جدید *şi'r-i cedîd*: yeni *şiiir*.

شعر ذی حیات *şi'r-i zîhayat*: canlı *şiiir*.

شعر شامی *şi'r-i şâmî*: akşam *şiiiri*.

شعر صاف *şi'r-i sâf*: saf *şiiir*.

شعر علوی *şi'r-i ulvî*: yüce *şiiir*.

شعر غم پرور *şi'r-i gamperver*: gamlı *şiiir*.

شعر غیر مضبوط حیات *şi'r-i gayr-i mazbut-i hayat*: hayatın kayda geçirilmemiş *şiiiri*.

شعر فریادکار *şi'r-i feryâdkâr*: feryat eden *şiiir*.

شعر مبهم *şi'r-i mübhem*: belirsiz *şiiir*.

شعر مغموم *şi'r-i mağmûm*: gamlı *şiiir*.

شعر ملال *şi'r-i melal*: melal *şiiiri*.

شعر مناظر *şi'r-i menazır*: manzaraların *şiiiri*.

شعر نازک و رقیق *şi'r-i nazik ve rakik*: ince, duygulu *şiiir*.

شعر آمیز *şi'râmiz*: *şiiirsel*.

شعر پاش اولمق *şa'sa'apâş olmak*: parıltılı saçmak.

شعر امید *şaşaa-yı ümid*: umut *şaşaa-sı*.

شعر انجلا *şaşaa-yı incila*: parlak *şaşaa*.

شعر خفیفه *şa'sa'a-yı hafife*: hafif *şaşaa*.

شعر دیده فروز *şa'saa-yı dîdefurûz*: gözleri parlatan *şaşaa*.

شعر صبح بهار *şaşaa-yı sabah-ı bahar*: bahar sabahının *şaşaa-sı*.

شعر فوق العاده *şa'saa-yı fevkalade*: olağanüstü *şaşaa*.

شعر ناز *şa'saa-yı nâz*: naz *şaşaa-sı*.

شعر شعلهٔ حیات *şule-yi hayat*: hayat *şulesi*.

شعر شفایاب اولمق *şifâyâb olmak*: şifa bulmak.

شعر شفقت والدیت *şefkat-ı vâliyyet*: annelik *şefkati*.

شعر شکستهٔ اصابت سحاب اولمق *şikeste-yi isâbet-i sehâb olmak*: bulut çarpmasıyla kırılmak.

شعر شکل تام *şekl-i tam*: tam *şekil*.

شعر مبهم *şekl-i mübhem*: belirsiz *şekil*.

شکل مخصوص کسب ایتمک şekl-i mahsus kesbetmek: özel şekil almak.
 شکل موهوم şekl-i mevhum: belirsiz şekil.
 شکل مهیب şekl-i mehîb: heybetli şekil.
 شکوفه امل şükûfe-yi emel: emel çiçeği.
 شکوفه خیال şükûfe-yi hayal: hayal çiçeği.
 شلاله نشوه şelale-yi neşve: neşe şelalesi.
 شمس امید şems-i ümîd: umut güneşi.
 شمس درخشان şems-i dırâşan-ı sevda: parlak sevda güneşi.
 شمع له لی şem'alı meşaleli, mumlu.
 شوق تازه şevk-i taze: taze şevk.
 شهر خیال şehper-i hayal: hayal kanadı.
 شهره اضطراب şehka-yı ıztırab: ızdırap çılgılığı.
 شهقه بکا şehka-yı bükâ: ağlama hıçkırığı.
 شهرناز خیال şehnâz-ı leyâl: gecelerin naz şahı.
 شهيق اضطراب şehîk-i ıztırab: ızdırap çılgılığı.
 شهيق مزعج şehîk-i müz'ic: rahatsız edici çılgılık.
 شيء مجهول şey'-i mechul: bilinmez şey.
 شیرینکام اولمق şîrînkâm olmak: mura-dına ermek.

صاحب امتیاز sahibi-i imtiyaz: imtiyaz sahibi.
 صاحب بهره sahib-i behre: nasipli.
 صاحب مزیت sâhib-i meziyyet: meziyet sahibi.
 صاحب معلومات sâhib-i malumat: bilgi sahibi.
 صباح حیات sabâh-ı hayat: hayat sabahı.
 صباح منور sabah-ı münevver: aydınlık sabah.
 صبورانه saburane: sabırlıca.
 صحرة عربان sahra-yı üryan: çıplak sahra.
 صحنه انجلا sahne-yi incila: parlama sahnesi.
 صحنه برهنه sahne-yi birehne: çıplak sahne.
 صحنه تماشا sahne-yi temaşa: tiyatro sahnesi.
 صحنه سحرآمیز sahne-yi sihrâmiz: sihirli sahne.
 صحنه سفالت sahne-yi sefalet: sefalet sahnesi.
 صحیفه اضطراب sahîfe-yi ıztırâb: ızdırap sayfası.
 صحیفه بختیاریء حیات sahîfe-yi bah-tiyârî-yi hayat: hayattaki bahtiyarlık sayfası.
 صدای پای ملانک sedâ-yı pâ-yı melâik: meleklerin ayak sesi.

صدای حاکمانه sedâ-yı hâkimane: haki-
mane ses.
صدای حدت seda-yı hiddet: öfke sesi.
صدای حرمان sedâ-yı hirman: mahrum-
luk sesi.
صدای حزين sedâ-yı hazîn: hüznü
ses.
صدای محترز seda-yı muhteriz: çekin-
gen ses.
صدای مستهزی seda-yı müstehzi: alaycı
ses.
صدای مسکت seda-yı müskit: sustu-
rucu ses.
صدای معذب seda-yı muazzeb: azaplı
ses.
صدای مهتز sedâ-yı mühtez: titreş ses.
صدای مؤثرانه sedâ-yı müessirane: üz-
gün ses.
صدای صدمه برقیه sadme-yi berkiye: yıldırım
çarpması.
صدای صدمه صعود sadme-yi suûd: yükseliş
darbesi.
صفت حاکمیت sıfat-ı hâkimiyet: hakim-
lik sıfatı.
صفت ذلیلانه sıfat-ı zelîlane: düşkün sı-
fat.
صفت محکومیت sıfat-ı mahkûmiyet:
mahkumluk sıfatı.
صفحة تاثرات safha-yı teessürat: üzüntü
safhası.

صلاحیت محقه salahiyet-i muhıkka:
haklı yetki.
صلاحیت مشروعہ salâhiyet-i meşrua: ya-
sal yetki.
صمیمیت حیاتیہ samimiyet-i hayatiye:
hayat samimiliği.
صمیمیت سابقه samimiyet-i sabıka: eski
samimilik.
صمیمیت مناسبات samimiyet-i münase-
bat: ilişkilerdeki samimilik.
صنایع داخلیہ sanâyi-i dâhiliye: yurt içi
sanatları.
صنایع نفیسه sanayi-i nefise: güzel sa-
natlar.
صنعت ایراد sanat-ı îrad: konuşma sa-
natı.
صنعت تصویر و افاده sanat-ı tasvir ve
ifade: tasvir ve ifade sanatı.
صنعت تغنی sanat-ı tegannî: şarkıcılık
sanatı.
صنعت شکل و صورت sanat-ı şekl ve su-
ret: şekil ve biçim sanatı.
صنوف ادبیہ sunûf-i edebiye: edebi sı-
nıflar.
صنوف عادیہ sunûf-i idâdiye: lise sınıf-
ları.
صنیعه sanî'a: düzmece.
صورت جریان حیات sûret-i cereyân-ı ha-
yat: hayatın akış şekli.
صورت قطعیہ ده sûret-i kat'iyede: kesin
olarak.

suret-i muhıkka: haklı şekil.
 sûret-i mutâde-yi tertîb: alışılmış diziliş şekli.
 sayha-yı istihfaf: küçümseme haykırışı.
 sayha-yı hayret: şaşkınlık haykırışı.
 zabt-ı hissiyat: duyguların kontrolü.
 zabt-ı nefis: kendini tutma.
 darb etmek: çarpmak.
 darabât-ı gayr-i münkatia: kesintisiz darbeler.
 darabat-ı kalb: kalp atışları.
 darbe-yi gayr-i muntazara: beklenmedik darbe.
 darbe-yi karâr: karar darbesi.
 darbe-yi kazâ: kader darbesi.
 darbe-yi matem: matem darbesi.
 darbe-yi müdhîşe: müthiş darbe.
 za'f-ı neseviyet: kadınlık zaafı.
 zammolunmak: eklenmek.
 zamm-ı re'y etmek: görüştürmek.

ziyâfet-i fevkalade: sıradışı ziyafet.
 ziyâfet keşîde etmek: ziyafet çekmek.
 ziyâ-yı rakkâs: danseden ışık.
 ziyâ-yı zerd: sarı ışık.
 ziyâ-yı la'l: lâl rengi ışık.
 tâbi': yayıncı.
 tâk-ı zulmet: karanlık takı.
 tâk-ı lâciverd: lacivert tak.
 tâkatberendaz: takat tüketici.
 tâkatfersa: takat kesici.
 tabakât-ı siyah: siyah katmanlar.
 tabakat-ı zalâm: karanlık katmanları.
 tabakât-ı mütederrice: basamak basamak katmanlar.
 tabiat-ı mahsusa: özel tabiat.
 tarrâkaperdaz: gürültülü patırtılı.
 tarrâka-yı ahengdar: ahenkli patırtı.
 tarrâka-yı şehîk-i ıztırab: ızdırap çılgınının patlaması.
 tarab-ı lengân: aksak neşe.

مشى طرب tarab-1 meşy: yürüyüş neşesi.

شعر طرز ahîr-i şî'r: son şiir tarzı.

طرز استفسارکارانه tarz-1 istifsâr-kârane: soru sorarca tarz.

طرز آخر tarz-1 âhar: başka şekil.

طرز تتابع tarz-1 tetâbu': birbirini izleme tarzı.

طرز ترکیب tarz-1 terkîb: terkip tarzı.

طرز تعیین tarz-1 tayin: belirleme tarzı.

طرز تلفظ tarz-1 telaffuz: telaffuz tarzı.

طرز جواب tarz-1 cevab: cevap tarzı.

طرز حیات tarz-1 hayat: hayat tarzı.

طرز روابط tarz-1 revâbıt: ilişkiler tarzı.

طرز قرائت tarz-1 kırâat: okuma tarzı.

طرز مأیوسانه tarz-1 mey'yûsâne: umutsuzluk dolu tarz.

طرز محاکمه tarz-1 muhakeme: muhakeme tarzı.

طرز مضحکه tarz-1 mudhike: gülünç tarz.

طرز طغیان اعصاب tuğyan-1 asab: sinir krizi.

طرز طغیان حسیات tuğyân-1 hissiyat: duygu taşkınlığı.

طرز طغیان مدید tuğyân-1 medid: uzun kabarış.

طرز طغیان مرارت tuğyan-1 meraret: acılık isyanı.

طغیان یأس tuğyan-1 ye's: umutsuzluk taşkını.

طلاقت طبیعیہ talâkat-1 tabîye: dola dil düzgünlüğü.

طنطنۃ الفاظ tantana-yı elfâz: sözlerin tantanası.

طنطنۃ لذائذ tantana-yı lezaiz: zevkler tantanası.

طور تعظم tavr-1 taazzum: büyükleme tavrı.

طور جدیت پردازی tavr-1 ciddiyyet-perdâzî: ciddi tavrı.

طور خاموش tavr-1 hâmuş: suskun tavrı.

طور متردد tavr-1 mütereddit: ikircikli tavrı.

طور متکلفانه tavr-1 mütekellifane: resmi tavrı.

طوفان اشعه tûfân-1 eşi'a: ışık tufanı.

طوفان افکار tufan-1 efkar: düşünce tufanı.

طوفان انوار tûfân-1 envâr: nurlar tufanı.

طوفان آتش غرام tufan-1 ateş-i garam: aşkın ateş tufanı.

طوفان لعل tufan-1 la'l: lâl rengi tufanı.

طوفان نغمات tûfân-1 nagamât: nağmeler tufanı.

طولانی tûlânî: uzunlamasına.

طی نفس tayy-i nefis: alçakgönüllülük.

طیران ایتمک tayerân etmek: uçmak.

tayeran-ı mecnunane: طیران مجنونانه
mecnunca uçuşma.
zarâfet-i fikriye: fikir zarifliği.
zarâfet-i muâşeretkârane: saygı kulları zarifliği.
zıll-ı endişe: endişe gölgesi.
zıll-ı hayal: hayal gölgesi.
zıll-ı sâmit: suskun gölge.
zıll-ı mütekâsif: yoğun gölge.
zıll-ı mütenâsif: yarı gölge.
zıll-ı müteneffis: nefes alan gölge.
zulmet-i hissiyat: duygu karanlığı.
zulmet-i sükûnperver: sakin karanlık.
zulmet-i meşâk: meşak-katler karanlığı.
zulmet-i meşkûkiyet: şüphe karanlığı.
zulmet-i netîce: sonuç karanlığı.
zulmet-i hîcî: hiçlik karanlığı.
âdet-i müfrite: aşırı adet.
âtıfet-i mebzûle: bol sevgi.

âlem-i edebiyat: edebiyat alemi.
âlem-i zîhayat: canlı âlem.
âlem-i rûh: ruh alemi.
âlem-i sihr: sihir alemi.
âlem-i şî'r: şiir alemi.
âlem-i mübhem-i hayâl: belirsiz hayal alemi.
âmmî: avamca.
ibare-yi müterceme: çevrilmiş ibare.
acz-i meyûsane: umutsuzca acizlik.
adem-i ittîrâd-ı efkâr: düşünce düzensizliği.
adem-i iltifat: iltifatsızlık.
adem-i zarâfet: kabalık.
adem-i makrûniyet: yaklaşmama.
adûyane: düşmanca.
azab-ı ihtirak: tutuşma azabı.
azab-ı tahammülfersa: dayanılmaz azap.
azab-ı müdhiş: müthiş azap.
arbedegâh-ı hayat: hayatın savaşım yeri.

موفقیت عزم azm-i muvaffakiyyet: başarı azmi.
 عشق خودکام aşk-ı hodkâm: bencil aşk.
 عشق مأیوس aşk-ı me'yus: umutsuz aşk.
 عشق مجروح aşk-ı mecruh: yaralı aşk.
 عشق ملوث aşk-ı mülevves: pis aşk.
 عشق منكسر aşk-ı münkesir: kırık aşk.
 عصى سحر دها asâ-yı sehâr-ı dehâ: dehanın büyüleyici asâsı.
 عطالت حسیات atalet-i hissiyat: duygu atılığı.
 عطشداران بیابان atşdârân-ı beyâban: çöl susamışları.
 عقدہ گریه ukde-yi girye: ağlama düğümü.
 عکس زمزمه aks-i zemzeme: mırıldının yansıması.
 علامات استفهام alâmat-ı istifham ve hayret: soru ve ünlem işaretleri.
 علاوة مشکلات ایتتمک ilave-yi müşkülât etmek: ek zorluk çıkarmak.
 علت عصبیه illet-i asabiye: asabi illet.
 علم ثروت ilm-i servet: ekonomi.
 علویت سانحات ulviyet-i sanihat: akla gelen fikirlerin yüceliği.
 علویت شعر ulviyet-i şîr: şiir yüceliği.
 علی الحساب alelhesab: hesaba saydırarak.

عمان دیجور ummân-ı deycûr: karanlık deniz.
 عمان سکون ummân-ı sükun: sakinlik denizi.
 عمر برهوا ömr-i berhava: boşa giden ömür.
 عمق بی پایان umk-i bîpâyân: dipsiz derinlik.
 عمق سیاه umk-i siyah: siyah derinlik.
 عمق قعر نایاب umk-i ka'r-ı nâyâb: erişilmez derinlik.
 عمل میخانیکى amel-i mihanîkî: mekanik işlem.
 عهدہ کفایت uhde-yi kifayet: sorumluluk.
 عید عائله iyd-i aile: aile bayramı.
 غا آلود ایتتمک gamâlûd etmek: gamlandırmak.
 غبار انوار gubâr-ı envâr: nur tozu.
 غرابت مسکره garabet-i müskire: sarhoş edici gariplik.
 غرائب جو garâibcû: tuhaflık arayan.
 غرغرة فغان gargara-yı figan: feryat gargarası.
 غرور دها gurur-i deha: deha gururu.
 غریب الدیار garîbüddiyar: gurbette.
 غریبه موسیقی garîbe-yi mûsikî: musiki ucubesi.
 غزلسرالی ایتتمک gazelserâlık etmek: gazel okumak.

gazabnâk: gazaplı.

goncegüşa: goncalanan.

gonca-yı nevşüküfte: نوشکفته
yani açılmış gonca.

gavr-ı bîpâyân: dipsiz derinlik.

gaybubet etmek: bulunmamak.

gayr-i hassas: hassas olmayan.

gayr-i kabil-i isticvab: cevap alınmaz.

gayr-i kabil-i iskât: susturulmaz.

gayr-i kabil-i ifade: ifade edilemez.

gayr-ı kabil-i imla: doldurulmaz.

gayr-i kabili tahlil: tahlil edilemez.

gayr-i kabil-i tasavvur: tasavvur edilmez.

gayr-i kabil-i tadad: sayılmaz.

gayr-i kabil-i husul: gerçekleşemez.

gayr-i kabil-i ric'at: geri dönülmez.

gayr-i kabil-i şübhe: şüphelenilmez.

gayr-i kabil-i af: affedilmez.

gayr-i kabil-i müdafaa: savunulmaz.

gayr-i kabil-i mukavemet: direnilmez.

gayr-i muhik: haksız.

gayr-i mer'î: görülmez.

gayr-i muntazar: beklenmedik.

gayr-i muntazam: düzensiz.

gayret-i terakkîperverane: ilerici gayret.

fatihâ: açılış.

facia-yı zıyâ': kaybetme faciası.

fâsıla-yı muhabbet: muhabbet arası.

fânûs-i hacle: gerdek odası feneri.

fâide-yi maddiye: maddi yarar.

fütûr-i hayat: hayat bezginliği.

fütur-i amik: derin bezginlik.

fecâyi-i hissiyat: duygu faciaları.

fecîa-yı âlâm: elemler faciası.

حیات fecîa-yı zîhayat: canlı
facia.

امید ferr-i ümid: umut ışığı.

مصرانه firar-ı musırrane: ısrarlı ka-
çış.

شباب افکنده fıraş-ı şebâbefkende:
gençliğin atıldığı yatak.

اولمق ferceyâb-ı intikaş
olmak: şekillenmekten kurtul-
mak.

اولمق ferceyâb-ı pervaz
olmak: uçmak istemek.

اولمق ferceyâb-ı firar ol-
mak: kaçmak.

اولمق fırsatyâb olmak: fırsat
bulmak.

اولمق fırsatyâb-ı müla-
kat olmak: görüşme fırsatı bul-
mak.

اولمق fırsatyâb-ı pervâz
olmak: uçma fırsatı bulmak.

حیات fark-ı hayat: yaşam farkı.

فرقه fırka: grup.

فرنگانه firengâne: Avrupalı gibi

احتضار feryad-ı ihtizar: can çe-
kişme feryadı.

اضطراب feryad-ı ıztırab: ızdırıp
feryadı.

فریاد آمیز feryâdâmîz: feryat dolu.

فریاد تیز feryad-ı tiz: tiz feryat.

فریاد جگرخراش feryad-ı ciğêrhıraş: yü-
rek tırmalayan feryat.

فریاد سینه چاک feryad-ı sîneçâk: göğüs
yaran feryat.

فریاد قلب feryad-ı kalb: kalbin feryadı.

فریفته اولمق firîfte olmak: aldanmak.

فشافش سکوت feşafeş-i sukût: düşüş hı-
şiltısı.

فشفشه خفیه feşfeşe-yi hafıyye: gizli hı-
şiltı.

فضای عدم feza-yı adem: yokluk fezası.

فضای مجهول آمال fezâ-yı mechûl-i
âmâl: emellerin bilinmez fezası.

فطرت خارق العاده fitrat-ı harikulade:
olağanüstü yaratılış.

فعالیت مخصوصه faaliyet-i mahsusa:
özel faaliyet.

فقرة مخیله fıkra-yı muhayyele: hayali
makale.

فک خولیا ایتمک fekk-i hülya etmek: ha-
yalini ayırmak.

فک نظر ایتمک fekk-i nazar etmek: gö-
zünü ayırmak.

فکر افراط پرور fikr-i ifratperver: aşırılık
düşüncesi.

فکر ثابت fikr-i sâbit: sabit fikir.

فکر شعر fikr-i şî'r: şiir düşüncesi.

فکر غرائب پرور fikr-i garâibperver: tu-
haflıklarla dolu fikir.

فکر مسلط fikr-i musallat: musallat
olan fikir.

فلسفة حيات felsefe-yi hayat: hayat felsefesi.

صنعت عميقة فلسفة felsefe-yi amîka-yı sanat: hayatın derin felsefesi.

دها فواره fevvâre-yi dehâ: deha fiksiyesi.

تأثرات فوران feverân-ı teessürât: üzüntülerin taşması.

حدت فوران feveran-ı hiddet: öfke kabarması.

حسيات فوران feverân-ı hissiyat: duygu kabarması.

نظم فوران feverân-ı nazm: nazım coşkusu.

فوق الارض fevkalarz: olağanüstü.

خيال فيفانورد خوليا اولمق feyfâneverd-i hülya olmak: hayal çöllerinde dolaşmak.

قابل ترجمه kabil-i tercüme: çevrilebilir.

قياس قابل kabil-i kıyas: karşılaştırılabilir.

فكرية قابليات kabiliyat-ı fikriye: düşünme kabiliyetleri.

قاعده شناسلق kâideşinaslık: kuralcılık.

سفربران قافلہ کافله-yi seferberan: yolcu kervanı.

دار کافيہ دار kâfiyedar: kafiye.

علوم قاموس kâmûs-i ulûm: ansiklopedi.

قاموس معلومات kamus-i malumat: ansiklopedi.

قانون اليم kânûn-i elîm: elemli ocak.

قبر تازه kabr-i taze: yeni mezar.

قاهرة قبضة kabza-yı kahire: kahredici el.

مسلك قدمه مسلك kademe-yi meslek: meslek aşaması.

قرايت صميمي karâbet-i samîmî: samimi yakınlık.

قرار مدبذب karâr-ı müdebdeb: debdebeli karar.

قرار غير اولمق karargîr olmak: kararlaştırılmak.

قرين خاتمه اولمق karîn-i hâtîme olmak: sona ermek.

قسم اخير kism-ı ahîr: son kısım.

قطرات خفيفه katarat-ı hafife: hafif damlalar.

قطره آتش katre-yi ateş: ateş damlası.

قطع امید ایتمک kat'-ı ümîd etmek: umut kesmek.

قطع رابطه kat'-ı rabita: bağını koparma.

قطع مناسب ایتمک kat'-ı münasebet etmek: ilgiyi kesmek.

قطعى النتيجة kat'iyünnetice: kesin sonuç.

قعر ناياب عمق ka'r-ı nâyâb-ı umk: erişilmez derinlik.

قعر ناياب ka'rnâyab: dipsiz.

قفتان بر دوش kaftan ber dûş: kaftanı
 omuzunda, birikimli.
 قلب بشر kalb-i beşer: insan kalbi.
 قلب بیگانه kalb-i bîgane: yabancı kalp.
 قلب تازه kalb-i taze: taze kalp.
 قلب خسته شاعر kalb-i hasta-yı şair: şai-
 rin hasta kalbi.
 قلب شکسته kalb-i şikeste: kırık kalp.
 قلب طفلانه kalb-i tıflane: çocuk kalbi.
 قلب محب kalb-i muhib: seven kalp.
 قلب مصیبت دیده kalb-i musibetdîde:
 musibet görmüş kalp.
 قلبگاه kalbgâh: kalp.
 قلم kalem: büro.
 قناعت کامله kanaat-ı kamile: tam ka-
 naat.
 قوای دها kuvâ-yı deha: deha güçleri.
 قوای ذهنیه kuvâ-yı zihniye: zihinsel
 güçler.
 قوای غایبه kuvâ-yı gâibe: kayıp güçler.
 قوای غایبه kuvâ-yı gâibe: kayıp güçler.
 قوای متانت kuvâ-yı metânet: metanet
 güçleri.
 قوای متحسره عاشقانه kuvâ-yı mütehas-
 sire-yi aşıkane: aşıkane özlemlili
 duygular.
 قوت خفیه kuvvet-i hafiye: gizli güç.
 قوت متصرفانه kuvvet-i mutasarrıfane:
 tasarruf eden güç.

قوه تأثیر kuvve-yi tesir: etki gücü.
 قوه تملک kuvve-yi temellük: sahip
 olma gücü.
 قوه ذی حیات kuvve-yi hayat: yaşama
 gücü.
 قوه روح kuvve-yi ruh: ruh gücü.
 قوه شاعرانه kuvve-yi şairane: şairlik
 gücü.
 قوه کافی kuvve-yi kâfiye: yeterli güç.
 قوه نومیدی kuvve-yi nevmîdî: umut-
 suzluk kuvveti.
 قهر مشکل پسندی kahr-ı müşkülpe-
 sendî: müşkülpesentlik kahrı.
 قیاس ایدلمک kıyas edilmek: sanılmak.
 کاشانه امل kâşâne-yi emel: emel kaşa-
 nesi.
 کتاب شعر عشق kitab-ı şî'r-i aşk: aşkın
 şiir kitabı.
 کتاب مفصل kitab-ı mufassal: hacimli
 kitap.
 کتاب یأس kitâb-ı ye's: umutsuzluk ki-
 tabı.
 کتله آتشین kütle-yi âteşin: ateş gibi
 kütle, ateş kütlesi.
 کتله جامده kitle-yi câmide: cansız
 kitle.
 کتله سحاب kütle-yi sehâb: bulut küt-
 lesi.
 کوریyet kürriyet: yuvarlaklık.
 کسب سکون ایتمک kesb-i sükun etmek:
 sakinleşmek.

کسب قوت ایتمک kesb-i kuvvet etmek:
kuvvetlenmek.

کسب مشکلات ایتمک kesb-i müşkülât et-
mek: güçleşmek.

کسب وضوح ایتمک kesb-i vuzuh etmek:
açıklık kazanmak.

کسلان عظیم keselân-ı azîm: büyük
gevşeklik.

کسلان ملال keselân-ı melal: melal bit-
kinliği.

کسوه معنویه kisve-yi maneviye: ma-
nevi kisve.

کسوه مونسه kisve-yi munise: alışılmış
kisve.

کشف مصیبت keşf-i musibet: musibet
keşfi.

کشمکش حیات keşmekeş-i hayat: hayat
keşmekeşi.

کشمکش وقوعات keşmekeş-i vukuat:
olayların keşmekeşi.

کف ید اولنمق kef-i yed olunmak: el çe-
kilmek.

کف ید ایتمک keff-i yed etmek: el çek-
mek.

کفایت ایتمک kifâyet etmek yetmek.

کفن ماتم kefen-i matem: matem ke-
feni.

کلفت پردازلق külfetperdazlık: tekellüf.

کلفت معیشت külfet-i maîşet: geçim
külfeti.

کلمه تحقیر kelime-yi tahkir: hakaret
kelimesi.

کلمه تقدیر kelime-yi takdir: takdir ke-
limesi.

کلمه مفتونیت kelime-yi meftuniyet:
meftunluk kelimesi.

کمال صمیمیتله kemâl-i samimiyetle:
olanca içtenlikle.

کمال وضوحه kemal-i vuzuhla: açıkça.

کنار انقاض kenar-ı enkaz: enkaz ke-
narı.

کنار آسوده kenâr-ı âsûde: dingin ke-
nar.

کنار خوابیده kenâr-ı hâbîde: uyuyan
kenar.

کنار ظلدار kenâr-ı zıldâr: gölgeli ke-
nar.

کنار فراش kenâr-ı firâş: yatak kenarı.

کنار نقطه سقوط kenar-ı nokta-yı sukût:
düşme noktasının kenarı.

کنبد لاجورد künbed-i lâciverd: lacivert
kümbet, lacivert kubbe.

کوثر تسلیت kevser-i tesliyet: teselli
suyu.

کوثر روح پرور kevser-i rûhperver: ruh
besleyen kevser.

کوثر ظلام kevser-i zalâm: karanlıklar
kevseri.

کوشش متمادی kûşîş-i mütemadi: sü-
rekli çalışma.

güzârîş-i yâbis: kuru kuru geçiş.
 güzergâh-ı hâtırat: anı-lar yolu.
 girdab-ı sukût: düşüş gir-dabı.
 gürûh-i lâkayad: umursa-maz güruh.
 girye-yi ıztırâb-ı seylâb: sel gibi ızdırıp ağlaması.
 girye-yi muhabbet: sevgi ağlayışı.
 güldeste-yi ruhanî: ru-hani çiçek demeti.
 gencîne-yi edeb: edebiyat hazinesi.
 gûş-i nüvâzişkârane havale etmek: iftifatla kulak verme.
 gûşe-yi mechûl: bilinmez köşe.
 gîsû-yi müşemmes: gü-neşli saç.
 gîsû-yi mevvac: dalgalı saç.
 lâkaydane: kayıtsızca.
 lâkaydane: umursamazca.
 lâyüfnâ: bitmez tükenmez.
 leâl-i hande: gülüş incileri.
 leb ber leb-i visâl: vus-lata ermiş olarak dudak dudağa.

lebrîz-i neşve: neşe titre-mesi.
 lahn-i mübhem: belirsiz me-lodi.
 lezzet-i ahz-ı sâr: intikam alma zevki.
 lezzet-i tevliid: çıkarma zevki.
 lezzet-i şî'r: şiir zevki.
 lezzet-i garibe: tuhaf zevk.
 lezzet-i müteselliyane: te-selli edici zevk.
 lezzet-i mestî: sarhoşluk zevki.
 lerziş-i barid: soğuk titreme.
 lerziş-i cinnet-i garam: aşk cinneti titremesi.
 lerziş-i hayat: hayat titre-mesi.
 lerziş-i sevda: sevda titre-mesi.
 lerziş-i mestî-yi ha-yat: hayat sarhoşluğunun titre-mesi.
 lerziş-i hirâs: korku titre-mesi.
 lerzişdâr etmek: titret-mek.
 lerzişdâr-ı haşyet etmek: korkuyla titretmek.

لرزه دار فتور اولمق lerzedâr-ı fütur ol-
mak: gevşeklikten titremek.
لسان اشتکا lisan-ı iştikâ: şikayet dili.
لسان پاک lisân-ı pâk: temiz dil.
لسان ذی مأل lisan-ı zîmeal: anlamlı
dil.
لسان شعر lisân-ı şî'r: şiir dili.
لسان غرب lisân-ı garb: Batı dili.
لسان قلم lisan-ı kalem: kalem dili.
لطائف رقیقه letâif-i rakîka: ince espri-
ler.
لعل لعل la'lpâre: lâl parçası.
لغت پردازلق lugatperdazlık: lugat pa-
ralamak.
لمعة خاطره lem'a-yı hatıra: hatıra pa-
rılıtı.
لمعة وضوح lem'a-yı vuzuh: açıklık pa-
rılıtı.
لوث تحقیرات levs-i tahkirat: hakaret
pisliği.
لوثیات levsiyat: pislikler.
لوحة بدیعه levha-yı bedîa: yepyeni
tablo.
لوحة برینو زیرین levha-yı berîn ve zîrîn:
yüksek ve alçak tablo.
لوحة تابدار levha-yı tâbdar: parlak
tablo.
لوحة دماغ levha-yı dimâğ: beyin tab-
losu.

لوحة دواره levha-yı devvâre: dönen
tablo.
لوحة روح پرور levha-yı rûhperver: ruh
besleyen tablo.
لوحة ضیادار levha-yı ziyâdâr: ışıklı
tablo.
لوحة لیل سیاه levha-yı leyl-i siyah: ka-
ranlık gece tablosu.
لوحة مزار levha-yı mezâr: mezar taşı.
لوحة یأس levha-yı ye's: umutsuzluk
tablosu.
لون آتشین levn-i âteşin: ateş rengi.
لون تابدار levn-i tâbdâr: parlak renk.
لیل حار leyl-i hâr: sıcak gece.
لیل مظلم leyl-i muzlim: karanlık gece.
لیل مظلم leyl-i muzlim: karanlık gece.
ماتم حیات mâtem-i hayat: hayat ma-
temi.
ماتمگیر matemgîr: matemli.
مادیت حیات maddiyet-i hayat: hayatın
maddiliği.
مالامال mâlâmâl: dopdolu.
مالک mâlik: sahip.
ماورای سموات mâverâ-yı semâvat: gök-
lerin ötesi.
ماهیت تأثیر mahiyet-i tesir: etki mahi-
yeti.
ماهیت حیات mahiyet-i hayat: hayatın
mahiyeti.

متبخر مایع mâyi-i mütebahhir: buharlaşan sıvı.

مأیوسیت meyûsiyet: umutsuz kalma.

تدبیر مایه صاحب تدبیر mâye-yi sahibtedbir: tedbirli kişi mayası.

مبادی mebdî: başlar.

حیات مبارزه گاه mübârezegâh-ı hayat: hayatın mücadele alanı.

حیات مبارزه mübâreze-yi hayat: hayat mücadelesi.

مبحث دلخراش mebhas-ı dilhıraş: yürek tırmalayan konu.

مبدأ حیات خولیا mebd-i hayat-ı hülya: hayal hayatının başı.

مبداله افکار mübadele-yi efkâr: fikir alışverişi.

معالی ادبیات mebnâ-yı muallâ-yı edebiyat: edebiyatın yüksek temelleri.

مهمیت مناظر mübhemiyyet-i menâzır: manzaraların belirsizliği.

مبهوت تأثر mebhût-i teessür: etkilenecek şaşkın kalmış.

مبهوت حزن اولمق mebhût-i hüzn olmak: hüznle şaşkına dönmek.

متاعب جنگ metâib-i ceng: savaşma yorgunlukları.

ممانت طبع metanet-i tab': tabiattaki sağlamlık.

متبسم mütebessim: gülümseyen.

متحسرانه mütehassirane: özlemle.

متحسسانه mütehassisane: duygulanarak.

متحشد mütehaşşid: yığılmış.

متحمل اولمق mütehammil olmak: taşımak.

متحیر mütehayyir: şaşkın.

مترجمات mütercemat: çeviriler.

مترددانه mütereddidane: ikirciklenerek.

متسلیانه müteselliyane: teselli bularak.

متضرر اولمق mutarazarrır olmak: zarar görmek.

متفلسفانه mütefelsifane: filozofça.

متلاشیانه mütelâşiyane: telaşla.

متلذذ ایتکم mütelezziz etmek: zevk vermek.

متمادیا mütemadiyen: sürekli.

متورم müteverrim: veremli.

مجادلات ادبیه mücadelat-ı edebiye: edebi mücadeleler.

مجادله درونی mücadele-yi derunî: içteki mücadele.

مجمعاً müctemian: bir arada.

مجرأ تبدیل ایتکم mecra tebdil etmek: yol değiştirmek.

مجرأ مطبوعات mecrâ-yı matbuat: basın kanalı.

مجرأ منفرد mecrâ-yı münferid: tek mecra.

مجلدات لشر mücelledât-ı beşer: canlı insan kitapları.
 مجلوبیت meclubiyet: düşkünlük.
 ادبیه mecelle-yi edebiyet: edebi dergi.
 اشعار مجموعۀ mecmua-yı eş'âr: şiir mecmuası.
 شعر مجموعۀ mecmua-yı şiir: şiir antolojisi.
 ماتم مجموعۀ griyo ve matem: bağırıp çağırma ve matemler toplamı.
 موسیقیه mecmua-yı mûsikiye: musiki mecmuası.
 محاورات muhaverat: konuşmalar.
 محاوره muhâvere: konuşma.
 محبت مخصوصه muhabbet-i mahsusa: özel sevgi.
 محتاج تداوی muhtac-ı tedavi: tedaviye muhtaç.
 محتاج تعمیر muhtac-ı tamir: onarılmaya muhtaç.
 محتجب muhtecib: utangaç.
 محترزانه muhterizane: çekingen.
 محترمیت ادبیات muhteremiyet-i edebiyat: edebiyat saygınlığı.
 محرر muharrir: yazar.
 محرمیت بکارت mahremiyet-i bekaret: bekaret mahremligi.
 محرمیت عائله mahremiyet-i aile: aile mahremiyeti.

محروم خولیا mahrum-i hülya: hayal mahrumu.
 محروماً mahrûmen: mahrum olarak.
 محرومیت صرفه mahrumiyet-i sırfa: tamamen mahrumluk.
 محشر آلام mahşer-i âlâm: elemeler mahşeri.
 محشر غرائب الوان mahşer-i garâib-i elvan: tuhaf renkler mahşeri.
 محصلۀ سفالت muhassala-yı sefalet: sefalet sonucu.
 محصولات جدیده mahsûlât-ı cedîde: yeni ürünler.
 محصولات قریحه mahsulat-ı karîha: yaratıcılık ürünleri.
 محفظۀ تحسسات mahfaza-yı tahassüsât: duyguları koruma yeri.
 محقر طوتمق muhakkar tutmak: küçümsemek.
 محكوم سقوط mahkûm-i sukut: düşmeye mahkum.
 محل مذاکره mahall-i müzâkere: görüşme yeri.
 محل مناسب mahall-i münasib: uygun yer.
 محیط اولمق muhît olmak: kaplamak, kuşatmak.
 محیط اولمق muhit olmak: kuşatmak.
 مخاطب بلیغ muhâtab-ı belîğ: belagatlı muhatap.

ظرافت muhalif-i zarafet: zarif-
liğe aykırılık.
مخبر مخصوص muhbir-i mahsus: özel
muhabir.
مختصریت muhtasariyet: kısalık.
مختل اولمق muhtel olmak: bozulmak.
مخرش اعصاب muharriş-i asab: sinir bo-
zucu.
مخفی mahfî: gizli
مخلوقات آهن mahlukat-ı ahen: demir
varlıklar.
مخلوقات عرفان mahlukat-ı irfan: irfan
yaratıkları.
مدار منفرد تسلیت medar-ı münferid-i
tesliyet: tek teselli kaynağı.
مدافعة نغس ایتمک müdafaa-yı nefis et-
mek: kendini savunmak.
مدت تدریسیه müddet-i tedrisiye: eği-
tim süresi.
مدت عطالت müddet-i atâlet: atalet sü-
resi.
مددجویانه mededcûyâne: yardım is-
tercesine.
مدعوین med'uvîn: davetliler.
مدقق اسرار روح müdekkik-i esrar-ı ruh:
ruh sırlarını inceleyen.
مدیر امور müdir-i umûr: idari işler
müdürü.
مذاکرات مفصله müzakerat-ı mufassala:
ayrıntılı görüşmeler.

مذاکره مالیه müzâkere-yi maliye: mali
görüşme.
مرارت حیات meraret-i hayat: hayat acı-
lığı.
مرآت شئون mir'ât-ı şü'ûn işlerin ay-
nası.
مربوطیت حیوانانه merbûtiyet-i hayva-
nane: hayvanca bağlılık.
مرتبه ذکائیه mertebe-yi zekâiye: zeka
derecesi.
مرتبه قصوی اعتلا mertebe-yi kasvâ-yı
i'tilâ: en uzak yükseliş mertebesi.
مرتسم mürtesem: işlenmiş.
مرجح کورمک müreccah görmek: yeğle-
mek.
مرض مهلک maraz-ı mühlik: ölümcül
hastalık.
مؤرکب mürekkeb: oluşan.
مزاحم حیات mezahim-i hayat: hayat sı-
kıntıları.
مزار امید مرده mezar-ı ümid-i mürde:
ölü umut mezarı.
مزارستان mezaristan: mezarlık.
مزایای عشق عجمانه mezâyâ-yı aşk-i ace-
mane: İrani aşkın meziyetleri.
مزیات نسوانیت meziyât-ı nisvaniyet:
kadınlık özellikleri.
مزیت افاده meziyet-i ifade: ifade üs-
tünlüğü.
مزیت شاعرانه meziyet-i şâirâne: şairlik
meziyeti.

müjderes olmak: müjde vermek.

mesai-yi leyl ü nehar: gece gündüz süren çalışma.

müsamere-yi edebiye: edebi toplantı, edebi tören.

mest-i emel-i tayeran: uçma emeliyle mest.

mest-i lezzet-i sevda: sevda zevkinin sarhoşu.

müsted'î-yi dermande: aciz dilenci.

müstekrehiyet-i sefalet: sefalet iğrençliği.

mestûriyet-i mezbûhane: boğazlanmışçasına gizlilik.

mestûriyet-i nakısa: eksik kapalılık.

müstehziyane: alaylı alaylı.

mestîâver: sarhoş edici.

mesfî-yi adem: yokluk sarhoşluğu.

meskûkat-ı muhtelif: çeşitli madeni paralar.

meslek-i edebî: edebi duruş.

meslek-i bedbînî: kötümserlik yolu.

müsemma: adlı, adlanmış.

müsveddat: taslaklar.

mesele-yi mühimme: önemli mesele.

müşâreket-i hayatiye: hayat ortaklığı.

meşâkk-ı hayat: hayat meşakkatleri.

meşâkkk-ı hayat: hayatın meşakkatleri.

meşbû'-i envâr: nurlarla dolu.

müsterihane: içi rahatlamış olarak.

mestî-yi latîf: hoş sarhoşluk.

meşgale-yi tercüme: çeviri uğraşısı.

meşgale-yi zihniye: zihin meşgalesi.

meşgale-yi mütema-diye: sürekli uğraşı.

meşgûlülfikr: düşünmekle meşgul.

müşkülât-ı maddiye: maddi güçlükler.

müşemmes: güneşli.

mişvâr-ı lisân: dil tarzı.

müşevveşiyet-i menâzır: manzaraların karışıklığı.

meşy-i batî: ağır yürüyüş.

دار meşy-i pürtaab
ve sektedar: yorgun ve aksak yürüyüş.
مشى عسكرى meşy-i askerî: askeri yürüyüş.
صدا meşîme-yi dehâ: deha rahmi.
مص ایتمک massetmek: emmek.
اولمق musâb olmak: uğramak, yakalanmak.
مصابت musâbiyet: başa gelme.
اولمق müşâdif olmak: rastlamak.
مصروف اولمق masrûf olmak: harcanmak.
بلا mazîk-i belâ: belanın daraşık yeri.
مطالبات mutâlebat: istekler, talepler.
ساکته mütalaat-ı sakite: suskun görüşler.
سرد ایتمک mütalaat serdetmek: görüş bildirmek.
پردازی لطیفه mütalaa-yı latîfeperdâzî: şaka dolu söz.
متممه mütalaa-yı mütemmîme: tamamlayıcı görüş.
مطبوعات matbuat: basın.
دها muzafferiyet-i dehâ: dehadaki üstünlük.
صاقد muâdil-i sadık: doğru denk.

ساکتانه muâşaka-yı sakitane: sessiz sevişme.
بارده muamele-yi baride: soğuk davranış.
رسمیه muamele-yi resmiye: resmi işlem.
طبییه muayene-yi tibbiye: tıbbi kontrol.
تجلی ma'raz-ı tecelli: tecelli yeri.
خاطرات ma'raz-ı hâtırat: anılar sergisi.
معیشته ma'reke-yi maîşet: geçimin savaş meydanı.
معروضیت marûziyet: maruz kalma.
جدیده maşuka-yı cedide: yeni sevgili.
غائبه maşuka-yı gaibe: kayıp sevgili.
معطلیت muattaliyet: atıllık.
معکس زمان ma'kes-i zaman: zamanın aynası.
استهزا mana-yı istihza: alay manası.
اسرارپردازی mana-yı esrarperdazî: gizemli mana.
معنای تصوت mana-yı tasavvut: sesle ilgili anlam.
حیرت mana-yı hayret: şaşkınlık manası.

mana-yı hafî-yi inci-
zab: gizli cezbe manası.
mana-yı mûsiki-yi
vezn: veznin musiki manası.
mana-yı mevzu: konu
anlamı.
mağrûrane: gururla.
miğfer-i sîmin: gümüş
miğfer
mağlûbane: yenilmişçesine.
miftâh-ı hal: çözüm anah-
tarı.
müftehirane: iftiharla, gurur
duyarak.
meftûr olmak: usanmak.
meftûr-i sükûn ol-
mak: sakinleşmek.
meftûriyet-i nâtüvanî:
halsizliğin verdiği bezginlik.
meftûn-i ma'âliyât: yü-
celiklere meftun.
meftûniyet-i amîka-
yı ruh: ruhun derin meftunluğu.
müfredât-ı cedvel: çizel-
geden yazılanlar, listede yazılan-
lar.
mukâbele: karşılık verme.
mukârenet-i kalbiye: kalp
bağlılığı.
makale-yi iftitahiye: açılış
konuşması.

makber-i ebedî: ebedi me-
zar.
mukaddemât-ı takal-
lusât: kasılmaların başlangıcı.
mukaddemât-ı menâzir:
ilk manzaralar.
mukaddime-yi inkıraz:
çöküş başlangıcı.
mukaddime-yi tahakkuk:
gerçekleşmenin ilk aşaması.
mukaddime-yi musa-
habe: sohbete giriş.
mukaddime-yi nutk: ko-
nuşma başlangıcı.
maksad-ı hayat: hayat
amacı.
makhûrane: kahrolmuşça-
sına.
mukayyid: kayıt memuru.
mükâfat-ı meşâk: meşak-
katlerin ödülü.
mekteb-i hukuk: hukuk
fakültesi.
melâib-i tıflâne: çocukça
oyuncaklar.
mültecâ-yı ahzan: hü-
zünler sığınağı.
mültecâ-yı ârâmiş: din-
lenme sığınağı.
melekât-ı akliye: akli me-
lekeler.

melekeleri. ملكات فكريه melekât-ı fikriye: düşünce
 melekeleri.
 ملكيت سودا mülkiyet-i sevda: sevda
 sahipliği.
 ازهار ملكة melike-yi ezhar: çiçeklerin
 kraliçesi.
 ملولانه melûlâne: melul melul.
 مematزده mematzede: ölüm vurgunu.
 مامشاتكارانه mümâşatkârane: suyuna
 giderek.
 ممزوجہ memzûce: karışım.
 مملو memlû: dolu.
 مناسبت صميميه münasebet-i sami-
 miye: samimi ilişki.
 مناصفاتاً münâsafeten: yarı yarıya.
 مناظر menâzır: manzaralar.
 مظلمه مناظر menâzır-ı muzlime: ka-
 ranlık manzaralar.
 حاصله منافع menâfi-i hâsıla: elde edi-
 len kazanç.
 مناقله فكر münâkale-yi fikir: fikir
 akışı.
 منبع تسليت menba-ı tesliyet: teselli ka-
 yangı.
 منبسط ایتمک münbasıt etmek: rahat-
 latmak.
 منتسب ادب müntesib-i edeb: edebiyat
 mensubu.
 منتسبين عالم مطبوعات müntesibin-i
 alem-i matbuat: basın alemi men-
 supları.

منتظر شفا muntazır-ı şifa: şifa bekle-
 yen.
 مساعدہ منتظر muntazır-ı müsaade:
 izin bekleyen.
 منتہاسز müntehâsız: sonsuz, sonu ol-
 mayan.
 منجذب اولمق müncezib olmak çekil-
 mek.
 منجمد müncemid: donuk.
 مندرج اولمق münderic olmak: bulun-
 mak.
 مندفع اولمق mündefi' olmak: yok ol-
 mak, giderilmek.
 منطقہ سماوات mıntıka-yı semavat:
 gökler mıntıkası.
 معتدله منطقہ mıntıka-yı mutedile: orta
 bölge.
 منظومات غریبه manzûmat-ı garbiye:
 Batı şiirleri.
 منفذ برکان menfez-i bürkân: yanardağ
 menfezi.
 منفذ خشیت menfez-i haşyet: korku
 menfezi.
 منفذ نوار menfez-i nevvâr: nurlu men-
 fez.
 منقطع اولمق münkatı olmak: kesilmek.
 منقوشات دماغیہ menkûşât-ı dimağiye:
 beyindeki şekillenmeler.
 منواتاً münavebeten: sırayla.
 منور münevver: aydın.
 موج mevvâc: dalgalı, çalgantılı.

مواجهه muvacehe: yüzleşme.
 موازنه شهريه muvâzene-yi şehriye: aylık bütçe.
 موازنه هم آهنگی muvâzene-yi hemâhengî: uyum dengesi.
 موجة تبسم mevce-yi tebessüm: gülümseme dalgası.
 موجة سیاه mevce-yi siyah: siyah dalga.
 موسیقار شعر mûsikâr-ı şî'r: şiiir sazı.
 موسیقی پرداز اولمق mûsikîperdaz olmak: melodilenmek.
 موسیقی ء اوزان mûsikî-yi evzân: vezinlerin musikisi.
 موسیقی ء حزين mûsikî-yi hazîn: hazin musiki.
 موسیقی ء روح mûsiki-yi ruh: ruhun musikisi.
 موسیقی ء قرائت mûsikî-yi kıraat: okuma musikisi.
 موعد بعيد تلاقی mev'id-i baîd-i telâkî: uzak buluşma yeri.
 موفقیت حیات muvaffakiyyet-i hayat: hayattaki başarı.
 موقع تطبیقه قونلمق mevki-i tatbike konulmak: uygulamaya koyulmak.
 موقف mevkîf: istasyon.
 موقوف امید اولمق mevkûf-i ümîd olmak: umut bağlamak.
 موقوف تماشا قالمق mevkûf-i temaşa kalmak: izlemeye dalmak.

موقوف تماشای شعر اولمق mevkûf-i temâşâ-yı şî'r olmak: şiiiri izlemeye koyulmak.
 موقوف قهر اولمق mevkûf-i kahr olmak: kahrına uğramak.
 مهجور اولمق mehcûr olmak: uzaklaşmak.
 مهد آرام mehd-i ârâm: huzur beşiği.
 مهد آرامش mehd-i ârâmîş: huzur beşiği.
 مهد ماتم زده mehd-i matemzede: matemli beşik.
 مهد نازپرور mehd-i nâzperver: nazlı beşik.
 مهمل قالمق mühmel kalmak: ihmal edilmek.
 مهیای انطراق müheyya-yı intrak: patlamaya hazır.
 مهیای انکشاف müheyyâ-yı inkişâf: açılmaya hazır.
 مهیای تبخر müheyya-yı tebahhur: buharlaşmaya hazır.
 مهیای عزیمت müheyya-yı azimet: gitmeye hazır.
 مهیب mehîb: heybetli, korkunç.
 مؤاخذه ایتمک muaheze etmek: çıkışmak.
 میال انخساف meyyal-ı inhisaf: batmaya eğilimli.
 میال پرواز meyyal-i pervaz: uçmaya istekli.

میال تحسس meyyal-i tehassüs: duygulanmaya meyilli.

میر بلاهت سمیر mîr-i belâhatsemir: aptallar beyi.

میل اعصاب meyl-i asab: sinirlerin meyli.

میل بطی meyl-i batî: ağır istek.

میل بکا meyl-i büka: ağlama isteği.

میل خوش بینی meyl-i hoşbînî: iyimserlik isteği.

میل صاف درونانه meyl-i safderûnane: safça meyl.

میل طیران meyl-i tayerân: uçma meyli.

میل قامت meyl-i kamet: kalkış isteği.

میل مخصوص meyl-i mahsus: özel eğilim.

میلان اتساع meylan-ı ittisa: büyüme meyli.

میلان پرواز meyelân-ı pervâz: uçma isteği.

میلان طبیعی meyelân-ı tabî: doğal eğilim.

نابود nâbûd: yok.

ناتوان nâtüvan: güçsüz.

نادر التحقق nâdirüttahakkuk: az gerçekleşen.

نازکیء ادا nazikî-yi eda: eda inceliği.

نازکیء سیما nazikî-yi sîma: yüzün nazikliği.

ناشنیده لک nâşenîdelik: işitilmemişlik.

ناصیه nâsiye: alın.

ناکھانی nâgehânî: âni.

نالء تحسس nâle-yi tahassür: özlem iniltisi.

نالء شکایت nâle-yi şikâyet: şikâyet iniltisi.

ناموسکار nâmûskâr: namuslu.

نتایج ذوق شعر netâyic-i zevk-i şî'r: şiiir zevkinin sonuçları.

نتیجه اشتغال netice-yi iştigal: uğraşının sonu.

نتیجه جمع netîce-yi cem': toplam.

نتیجه فکر netîce-yi fikr: düşüncenin sonucu.

نجم پرتوبار سانحه necm-i pertevbâr-ı sâniha: ışık yağdıran düşünce yıldızı.

نجوم امید nücûm-i ümîd: umut yıldızları.

نخبهء سعادت nuhbe-yi saadet: en güzel saadet.

ندای حیرت nida-yı hayret: hayret sesi.

ندای ظفر nidâ-yı zafer: zafer sesi.

نزوا اصابت ایتمک nüzul isabet etmek: felç geçirmek.

نزول استغنافروشانه nüzul-i istiğnâfurûşane: kendini beğenmiş düşüş.

نسخهء مصححه nüsha-yı musahhaha: düzeltilmiş nüsha.

نشانه nişâne: iz.

جلی nişane-yi celî: açık işaret.

معلول nişane-yi dimağ-ı ma-
lul: hastalıklı beynin izi.

تأثرت neşâyid-i teessürat: etki-
lenmelerden oluşan neşideler.

نشر ایتمک neşretmek: yayımlamak.

نشوه neşve: neşe.

دار نشوه neşvedar: neşeli.

اولمق دار نشوه neşvedar olmak: neşe-
lenmek.

بختیاری نشوه neşve-yi bahtiyarî: mut-
luluk neşesi.

حس نشوه تعاطیء حس neşve-yi teâti-yi his:
duygu alışverişi neşesi.

حیات نشوه neşve-yi hayat: hayat ne-
şesi.

سیما نشوه neşve-yi sima: yüzdeki
neşe.

غریبه neşide-yi garibe: garip ne-
şide.

نالشکار neşide-yi nâlişkâr: inilti-
neşide.

حیات نصاب nisâb-ı hayât: hayattaki
nasip.

یگانه نصاب nisâb-ı yegâne: yegane
belge.

نطق پردازانه nutkperdâzâne: nutuk ve-
rircesine.

معتل نطقدن nutuktan muattal: konu-
şamaz halde.

نطوق natuk: konuşmacı.

نوازش nazar-ı nüvaziş: benimser
göz.

نظر ایتسام nazar-ı ibtisam: güleç bakış.

نظر استجواب nazar-ı isticvab: cevap is-
teyen bakış.

نظر استغنا nazar-ı istiğna: değer ver-
mez bakış.

نظر استفسار توجیه ایتمک nazar-ı istifsâr
tevcîh etmek: soru soran gözlerle
bakmak.

نظر استمداد nazar-ı istimdad: yardım
isteyen bakış.

نظر استهزا nazar-ı istihza: alaylı bakış.

نظر پر آتش nazar-ı pürateş: ateşli ba-
kış.

نظر تعاطی اولمق nazar teâti olunmak:
bakışılmak.

نظر تعاطیسی nazar teâtisi: bakışma.

نظر تفتیش nazar-ı teftiş: teftiş gözü.

نظر تقویت بخش nazar-ı takviyetbahş:
destekleyici bakış.

نظر حرمان nazar-ı hirman: mahrum-
luk gözü.

نظر حزین nazar-ı hazîn: hüznü ba-
kış.

نظر رمزکار nazar-ı remzkâr: rumuzlu
bakış.

نظر زبردستانه nazar-ı zeberdestâne:
güçlülük bakışı.

نظر شباب nazar-ı şebâb: gençlik bakışı.

نظر سکونت بخش nazar-ı sükunetbahş: sakinlik veren bakış.

نظر لاقیدی nazar-ı lâkaydî: umursamaz bakış.

نظر مأیوس nazar-ı me'yûs: umutsuz bakış.

نظر مأیوس و متحسر nazar-ı meyus ve mütehassir: umutsuz ve özlemlilik göz.

نظر محبت nazar-ı muhabbet: muhabbet gözü.

نظر مرکوز nazar-ı merkuz: dikilmiş bakış.

نظر مساعده کار nazar-ı müsaadekâr: izin veren bakış.

نظر مستهزیانه nazar-ı müstehziyane: alaycı bakış.

نظر مطمئنانه nazar-ı mutmainane: kendine güvenen gözler.

نظر معنیدار nazar-ı manidar: manalı bakış.

نظر ناخوشنودی nazar-ı nâhoşnudî: olumsuz göz.

نظر وحشی nazar-ı vahşi: vahşi bakış.

نظر وداع nazar-ı veda: veda bakışı.

نظر وعد nazar-ı va'd: vaat bakışı.

نظراً nazaran: göre.

نظریات nazariyat-ı nazmiye: nazımla ilgili kuramlar.

نظره استمداد nazra-yı istimdâd: yardım isteyen bakış.

نظره استهزا nazra-yı istihzâ: alaycı bakış.

نظره وداع nazra-yı vedâ: veda bakışı.

نظم دل نواز nazm-ı dilnevâz: gönüle hoş gelen nazım.

نعره آهنین na'ra-yı âhenin: demir gibi nara.

نغمات درونی nağmât-ı derûnî: içsel nağmeler.

نغمه سرانه nağmeserane: nağme okurcasına.

نغمه پر آهنگ nağme-yi pürâhenk: ahenkli melodi.

نغمه زبوانه nağme-yi zebûnane: düşünce nağme.

نفخه عشق nefha-yı aşk: aşk esintisi.

نفس استخلاص بیتابی nefes-i istihlâs-ı bîtâbî: halsizlikten kurtuluş nefesi.

نفس تسلی nefes-i teselli: teselli nefesi.

نفس تسلیت بخش حیات nefes-i tesliyetbahş-ı hayat: hayatın teselli edici nefesi.

نفس حیات nefes-i hayat: hayat nefesi.

نفس خوابدار nefes-i hâbdâr: uykulu nefes.

نفس خوابیده nefes-i hâbîde: uyuyan nefes.

نفس سکون پرور nefes-i sükunperver:
sakin enfes.

نفس سموم nefes-i semum: zehirli nefes.

نفس غیر متحسس nefes-i gayr-i mütehas-
sis: duygusuz kişi.

نفس مسکن nefes-i müsekkin: sakin-
leştirici nefes.

نفس مقبر nefes-i makber: mezar ne-
fesi.

نفس مقنطسیت nefes-i mıkınatısiyet:
manyetik nefes.

نفس نالان nefes-i nâlân: inleyen nefes.

نفس واپسین nefes-i vâpesîn: son nefes.

نفس نفعی ء دوران Nef'î-yi devran: zamanın
Nef'îsi.

نقاب بختیاری nikâb-ı bahtiyarî: bahti-
yarlık peçesi.

نقص متموج naks-ı mütemevvic: dal-
galı raks.

نقصان تدبیر noksan-ı tedbir: tedbir ek-
sikliği.

نقصانیء تنور noksanî-yi tenevvür: ay-
dınlanma eksikliği.

نقطه اصابت nokta-yı isabet: düşme
yeri, isabet yeri.

نقطه توجه nokta-yı teveccüh: yönelme
noktası.

نقطه حاکمه nokta-yı hâkime: hakim
nokta.

نقطه فوق الطبیعه nokta-yı fevkattabîa:
metafizik nokta.

نقطه مبهم nokta-yı mübhem: belirsiz
nokta.

نقطه پردازلق nükteperdazlık: espri yap-
mak.

نگاه استفسار nigâh-ı istifsar: soru ba-
kışı.

نگاه اعانت بخش خاطره nigâh-ı îânetbahş-
ı hatıra: hatırına yardım edecek
bakış.

نگاه الیم nigâh-ı elîm: elemli bakış.

نگاه پریشان nigâh-ı perişan: perişan
bakış.

نگاه تأثر nigâh-ı teessür: üzüntü ba-
kışı.

نگاه تدقیق nigâh-ı tedkik: inceleyici
bakış.

نگاه تماشا nigâh-ı temaşa: bakılan yer.

نگاه ثابت nigâh-ı sabit: sabit bakış.

نگاه حیران nigâh-ı hayran: şaşkın göz.

نگاه سودا پرور nigâh-ı sevdâperver: sev-
dalı bakış.

نگاه سوزشکار nigâh-ı sûzişkâr: yanık
bakış.

نگاه غرام nigâh-ı ğaram: aşk bakışı.

نگاه مجوف nigâh-ı mücevvef: boş ba-
kış.

نگاه مضطربانه nigâh-ı muztaribane: ız-
dıraplı bakış.

نگاه ملول nigâh-ı melûl: melul bakış.

وداع nigâh-ı vedâ: veda bakışı.
 نُمَايِشِ سَعَادَتِ nümâyîş-i saadet: saadet gösterisi.
 ظَفَرِ نُمَايِشِ nümâyîş-i zafer: zafer gösterisi.
 نُمُونَهْ numûnegâh: teşhir yeri.
 مَخْصُوصْ نُمُونَهْ numûne-yi mahsus: özel örnek.
 نَوَادِقْ nevedâlık: yeni bir eda bulunması.
 نَوَاقِصْ nevâkıs-ı hayâl: hayaldeki eksikler.
 مَاتِمْ نَوَاحِثِ nevhât-ı matem: matem ağrıları.
 نُورِ الْهَيْهِ nûr-i ilahî: ilahi nur.
 نُورِ حَشْمَتِ nûr-i haşmet: ihtişam nuru.
 نُورِ نِغَاهِ şebâb: gençlik bakışının nuru.
 نُوْشَابَهْ nûşâbe-yi adem: yokluk içkisi.
 نُوْشَكْفَتَهْ nevşüküfte: yeni açmış.
 نَوْعِ بَدْبَخْتِي nev'-i bedbahtî: bedbahtlık türü.
 نَوْمِيدِ nevmid-i hayat: hayattan umudunu kesen.
 نَهَارِي nehârî: gündüzcü.
 نَيْرِ نَيْرِ neyyir-i ümîd: umut güneşi.
 نَيْرِ جَلَّاسِزْ نَيْرِ neyyir-i cilâsâz-ı kalb: kalbi parlatan güneş.
 نَيْرِ شَعْرِ neyyir-i şî'r: şiiir güneşi.

ظَلْمَتِ نَيْرِ nîm zulmet: loşluk.
 نَيْرِ مَتَوَجِهْ nîm müteveccih: yarı dönük.
 نَيْرِ مَظْلَمِ nîm muzlim: loş.
 تَحْقِيقِ وَاسِطَهْ vasıta-yı tahakkuk: gerçekleştirme vasıtası.
 حَسِّيَّاتِ وَاسِطَهْ vâsıta-yı hall-ı hissiyat: duyguların çözüm yolu.
 مَجَاوِبَهْ وَاسِطَهْ vâsıta-yı mücâvebe: cevap verme vesilesi.
 وَاهِيَّاتِ vâhiyat: boş şeyler.
 وَاهِيَّاتِ پَرِسْتِ vâhiyâtperest: saçmalıklara düşkün.
 وَجُودِ ضَعِيفِ vücud-i zaîf: zayıf vücut.
 وَجِهْ مَتَبَسَّمَانَهْ vech-i mütebessimane: gülümseyen yüz.
 وَحِشْتِ عَرَبِيَّانِي vahşet-i üryânî: çıplak vahşilik.
 وَخَامَتِ مَوْقِعِ vehamet-i mevki: mevkinin vahimliği.
 وَخَامَتِ نَتِيجَهْ vehamet-i netice: sonucun vahimliği.
 وَرُودِ vürûd giriş, geliş.
 وَزْنِ بَطِي vezn-i batî: ağır vezin.
 وَزْنِ طَرَبِ افْزَا vezn-i tarabefzâ: neşelendiren vezin.
 وَزْنِ مَطْرَدِ vezn-i muttarid: aynı vezin.
 وَزْنِ نَظْمِ vezn-i nazm: manzume vezni.
 وَزْنِ هَجَائِي vezn-i hecâî: hece vezni.

vesait-i inşaiye: inşa vasıtaları.

vüs'at bulmak: gelişmek, genişlemek.

vüs'at-ı mekânane: sağlam genişlik.

vüs'at-ı vicdan: vicdan genişliği.

vesî: geniş.

vesile ittihaz etmek: vesile yapmak.

vesîleyâb olmak: vesile bulmak.

vesîle-yi iştigâl: uğraşı vesilesi.

vesile-yi tahkir: hakaret vesilesi.

vesîle-yi teşâür: şairlik taslama hevesi.

vesîle-yi sa'y: çalışma sebebi.

vesile-yi necat: kurtuluş vesilesi.

vaz'-ı endîšnâk: düşünceli duruş.

vaz'-ı cenkcûyane: savaçı duruşu.

vaz'-ı hacir: denetim koydurma.

vaz'-ı hayrân-ı âşî-kane: şaşkın aşıkane duruş.

vaz'-ı azametperver: azametli duruş.

vaz'-ı azamet: kibirli duruş.

vaz'-ı münkad: itaatli duruş.

vaz'-ı mühim: önemli duruş.

vaz'-ı müheyya: hazır vaziyet.

vaz'-ı nefis etmek: kendini koymak.

vaz'-ı nefis etmek: kendini koymak.

vuzûh-i tam: tam açıklık.

vezâif-i memuriyet: atanma görevleri.

vazife-yi hayat: hayat görevi.

vazîfe-yi müdhişe: müthiş görev.

vazife-yi mukaddese: kutsal görev.

va'd-i sadakat: sadakat vadi.

vakar-ı reculiyet: erkeklik vakarı.

vakar-ı mahsûs-i tab': tabiata mahsus ağırbaşlılık.

vekâyi'-i acîbe: garip olaylar.

vakf-1 hayat etmek: vakf hayat itmek: hayatını adamak.

vakf-1 sekînane: sakince duruş.

vakf-1 sem' edilmek: vakf sem' edilmek: kulak verilmek.

vukuat-1 fevkalade: olağanüstü haller.

vukûf hasıl etmek: vakf hasıl etmek: vakıf olmak.

vekalet-i kat'iyeye: genel vekalet.

vehleten: bir anda.

vehmâver-i adem: yokluk kuruntusuna düşüren.

vehm-i hayat-ı âsûde: huzurlu hayatı düşünme.

vehm-i ruyet: görüş vehmi.

vehm-i sem': işitme kuruntusu.

vehm-i aks: yankılanma kuruntusu.

hâle-yi la'lîn: lâl rengi hale.

hece-yi medîd: uzun hece.

hecâyâ-yı memdûde: uzun heceler.

hedâya-yı giryedâr: ağ-lamaklı hediyeler.

hedef-i hitab: muhatap.

hedef-i nazar: bakılan yer.

hediye-yi sükun: sakinliğin hediyesi.

hercümerc-i asab: sinir bunalımı.

hercümerc-i tufan: karsırğa kargaşası.

herze herzevekîl-i bûzînemesîl: maymun kılıklı münasebetsiz.

hemefkâr: aynı düşüncede.

hemahenk olmak: uyum sağlamak.

hembezm: birlikte.

hemrev etmek: eşlik ettirmek.

hemşîre-yi tev'em: ikiz kızkardeş.

hüner-i mûsikî: musiki sanatı.

hengâme-yi hayat: hayat haragüresi.

hengâm-ı izdivac: evlilik çağı.

hengâm-ı hayat: ömür.

hava-yı esmer: esmer hava.

havâ-yı âteşnâk: ateşli hava.

hava-yı hiddet: öfke havası.

hava-yı hasâset: pintilik havası.

havâ-yı râkid: durgun hava.
 havâ-yı zaman: zamanın havası.
 hava-yı kesi ve rehavet: gevşeklik ve rehavet havası.
 hava-yı muhabbet: sevgi havası.
 hava-yı muhit: ortamın havası.
 havâ-yı mühtez: titreşen ahva.
 hava-yı nefret: nefret havası.
 heves-i ânî: ani heves.
 heves-i tahsil: okuma hevesi.
 heves-i müteşâirane: şairlik taslayanlara mahsus heves.
 heves-i masrufiyet: kullanılma hevesi.
 hüviyet-i cismaniye: bedensel kimlik.
 hüviyet-i şairane: şairane kimlik.
 hüviyet-i maneviye: manevi kimlik.
 hüviyet-i maneviye: manevi kimlik.
 heyecân-ı a'sâb: sinirlerin heyecanı.

hiçlik.
 heykel-i işihâr: şöret heykeli.
 heyûlâ-yı müstehziyâne: alaycı karaltı.
 heyula-yı naznin: nazlı karaltı.
 hey'et-i tahrîriye: yazı kurulu, yayın kurulu.
 heyet-i hazîne: mahzun görünüş.
 heyet-i hazîne-yi tahammül: tahammül hazinesinin durumu.
 heyet-i sâmîa: dinleyici topluluğu.
 heyet-i samite-yi anîdane: inatçı suskun görünüş.
 hey'et-i âile: aile topluluğu.
 heyet-i mümeyyize: öğretmenler kurulu.
 yâdiş-i mazi: mazi hatırası.
 yadigâr-ı mezar: mezar yadigarı.
 ye'sâmîz: umutsuzluk dolu.
 ye's-i burudet: soğuk umutsuzluk.
 ye's-i amik: derin umutsuzluk.

گران یأس ye's-i giran: derin umutsuzluk.

وحشی یأس ye's-i vahşî: vahşi umutsuzluk.

ید غضب yed-i gazab: gazap eli.

ید قهر yed-i kahr: kahr eli.

یکنسقی yeknesakî: tekdüzelik.

آهنک یکنسقی yeknesakî-yi âhenk: ahenk tekdüzeliği.

زیارت یوم yevm-i ziyaret: ziyaret günü.